БЕЛАРУСКАЯ МАЛАДЗЁЖНАЯ ГАЗЕТА

ЧЫРВОНАЯ ЧЗ ЗМЕНА

16 жніўня 1994 г.
Аўторак
№ 89 (13806)
Кошт у розніцу 100 рублёў
Выдаецца з 1921 года

Малюе Віктар ДУБОВІК

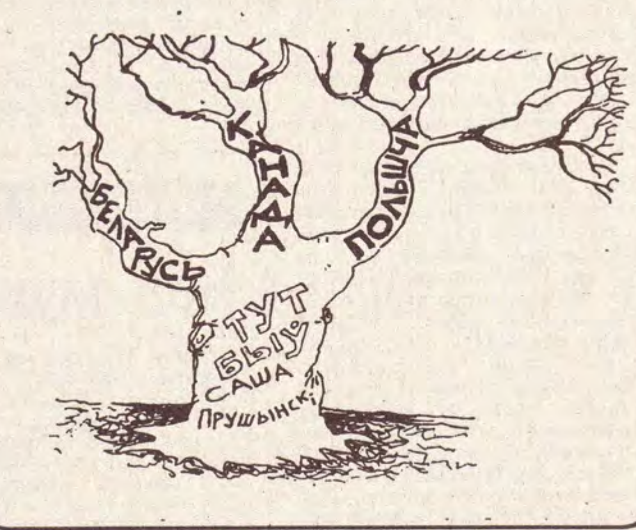

Фота Сяргея БРУШКО.

Кур'ер "ЧЗ"

Хлеб больш не вывозяць

Чатырохдзённую буйную аперацыю з прымяненнем верталётнай тэхнікі, іншых найноўшых сродкаў выяўлення і сувязі правялі мытнікі ў Горацкім раёне на мяжы з Расіяй.

Як паведаміў начальнік Магілёўскай мытні Леанід Досаў, пасля павышэння цэн не выяўлена ніводнага выпадку вывазу хлеба, мясных і малочных прадуктаў. Затрыманы толькі "мяшэчнікі" з агароднінай, бульбай і таварамі народнага спажывання. Прадухілены вываз прадукцыі на дзесяць з лішнім мільёнаў рублёў.

"Паляванне" на злачынцаў

Па ўказанню міністра унутраных спраў Юрыя Захаранкі ў канцы мінулага тыдня ў Мінску праводзілася шырокамаштабная аперацыя па ўмацаванню правапарадку.

Для яе ажыццяўлення прыцягваліся органы і падраздзяленні УУС гарвыканкама, супрацоўнікі апарата МУС рэспублікі, АМОН, аддзяленне спецыяльнага прызначэння, унутраныя войскі. Толькі за адны суткі ў сталіцы было выяўлена і прадухілена 97 злачынстваў, затрымана 27 чалавек, якія знаходзіліся ў вышуку, канфіскавана 9 адзінак зброі. У час аперацыі праверaны і "адпрацаваны" 3087 прытонаў, кватэр, месцаў скупкі крадзенага, гасцініц, кафэ, бараў і рэстаранаў. Не засталіся без увагі і інтэрнаты, жылыя масівы, дыскатэкі і аўтастаянкі. Было праверана 77505 адзінак транспартных сродкаў.

У ходзе аперацыі прадухілены вываз са сталіцы буйной партыі вырабаў з каляровых металаў і прадуктаў харчавання.

Яшчэ адзін міністр

Як стала вядома, у бліжэйшы час будзе аб'яўлена аб змене кіраўніцтва Міністэрства аховы здароўя рэспублікі.

Мяркуючы па ўсім, у Кабінет Міністраў увойдзе яшчэ адна прадстаўніца "прыгожай палавіны". Паводле звестак з кампетэнтных крыніц, міністрам аховы здароўя стане Інеса Драбышэўская, народны дэпутат, якая цяпер узначальвае анкалагічны цэнтр у Гомелі.

З днём нараджэння, "Зубраня"!

Свой чарговы, ужо 25-ы, дзень нараджэння адзначыць 17 жніўня гэтага года вядомы ў рэспубліцы дзіцячы аздараўленчы лагер "Зубраня".

І хоць ён ужо даўно выйшаў з дзіцячага ўзросту, але па-ранейшаму малады і звонкагалосы. Толькі за адну змену на беразе Нарачы аздараўліваецца 640 хлопчыкаў і дзяўчынак. А за год тут папраўляюць здароўе, загартоўваюцца, вучацца сябраваць і працаваць больш чым 6 тысяч беларускіх дзяцей.

Пабудаваны чвэрць стагоддзя таму лагер "Зубраня" да гэтага часу прытрымліваецца сваёй галоўнай традыцыі. Сюды прыязджаюць адпачываць перш за ўсё лепшыя з лепшых. Пераможцы фестываляў, конкурсаў, алімпіяд, выдатнікі вучобы. Тут вырашылі не пакідаць у бядзе і дзяцей, якія пацярпелі ў выніку аварыі на Чарнобыльскай АЭС. Гаючае паветра лагера, добрыя адносіны важатых і выхавальнікаў па-сапраўднаму лечаць іх. Многім дзецям з анкалагічнымі захворваннямі ўдалося пасля адпачынку тут значна адкласці тэрміны аперацый. А ўсяго за час існавання беларускага "Артэка" тут пабывала больш за 150 тысяч хлопчыкаў і дзяўчынак. Як і раней, дзяржава дапамагае фінансаваць работу лагера. Таму цана пуцёвак у "Зубраня", можна сказаць, сімвалічная. Месячны адпачынак дзіцяці каштуе бацькам усяго 40 працэнтаў ад устаноўленай мінімальнай зарплаты.

БЕЛІНФАРМ.

Прытулак для рынку

У міні-рынак ператварылася апошнім часам адна з невялікіх вулачак Гродна недалёка ад аўтавакзала.

Напачатку яе аблюбавалі вясковыя гаспадыні, што прапаноўвалі прахожым пару дзесяткаў яек ці клінок сыру. Але неўзабаве перавагі гандлю ў цэнтры горада ацанілі прыватныя гандляры, і вуліца Паліграфістаў стала як бы бясплатным філіялам рэчавага рынку. Зараз праваахоўныя органы ўзяліся наводзіць парадак і выцеснілі прыватных гандляроў за горад, на новы рынак у пасёлку Паўднёвы. Што ж, сэнс у гэтым ёсць: калі гандлюеш — плаці падаткі, але з другога боку дабірацца да Паўднёвага пакупнікам і доўга, нязручна. А ў самым цэнтры Гродна, па вуліцы Горкага, даўно ўжо пустуе адрамантаваны Грандзічскі рынак. Можа, якраз ён і мог бы стаць "залатой сярэдзінай" для ўлад, гандляроў і пакупнікоў.

Лілія АСТРАВЕЦКАЯ.

"Ганаровы" — гэта гучыць ганарова

Цяпер у Віцебску 40 ганаровых грамадзян горада.

Нядаўна такі тытул атрымалі галоўны інжынер прадпрыемства цепласетак "Віцьцепласетка" Міхаіл Георгіевіч Міхневіч і народны артыст Рэспублікі Беларусь, акцёр драматычнага тэатра імя Я.Коласа Фёдар Іванавіч Шмакаў.

Шкада толькі, што большага права, чым прысутнічаць на розных урачыстасцях у якасці "вясельных генералаў", яны пакуль што не атрымалі. Нават праезд у гарадскім транспарце для ганаровых грамадзян агульнапрыняты. Застаецца толькі маральны бок…

Яўгенія ВІЦЬБА.

Калгасныя…каўбасы

Хто шукае, той знаходзіць, лічаць у народзе. У гэтым яшчэ раз можна пераканацца на прыкладзе калгаса "Беларусь" Асіповіцкага раёна, дзе вырашылі выпускаць каўбасу з уласнай прадукцыі.

Заключылі дагавор з адной з бабруйскіх фірм, якая пераабсталявала адзін з калгасных будынкаў пад каўбасны цэх. Цяпер тут завяршаецца мантаж абсталявання (дарэчы, імпартнага, што закупіў калгас. Цэх будзе выпускаць не толькі каўбасу, але і кумпякі і іншыя смачныя вырабы.

Іван СЦЯПУРА.

Вінаград не за Дунаем

Чамусьці мы прывыклі, што вінаград абавязкова спее за Дуна-дуна-дунаем. На Віцебшчыне ён няблага сябе адчувае і за рэчкай Бярэзінай.

Жыхары вёскі Бярозкі Докшыцкага раёна Мікалай Міхайлавіч Працукевіч і яго жонка Зінаіда Васільеўна на прысядзібным участку вырошчваюць не толькі вінаград, але і абрыкосы, глог, чарамшу. "І на Марсе будуць яблыні цвісці". Абы толькі быў у іх клапатлівы гаспадар.

Уладзімір МІХНО.

Камяні лечаць і… варожаць

Мінскі Цэнтр народнай медыцыны "Сантана" адкрыў Салон лячэбных самацветаў. На сённяшні дзень гэта адзіны ў свеце цэнтр, які лечыць хваробы мінераламі.

У салоне размясцілася выстава сувеніраў і гаючых упрыгожванняў з Паўднёва-Афрыканскай Рэспублікі, Заіра, Мадагаскара, Кольскага паўвострава, Урала. Спецыялісты цэнтра, дыпламаваныя ўрачы падбіраюць сваім наведвальнікам гаючыя аздабленні пасля электрапунктурнага камп'ютэрнага даследавання, улічваючы, між іншым, і іх знакі задыяка. Сярод хвароб, якія лечаць мінералы, — астма, сардэчна-сасудзістыя, радыкуліт. У экспазіцыі прадстаўлены і вырабы з ружовага кварцу, які здаўна лічыцца прываротным "каменем кахання". Усеагульная цікавасць на выставе выпадае і на долю аздабленняў-засцерагальнікаў з "тыгровага вока" — распаўсюджанага каменя-талісмана на Усходзе. Выставы-продажы гаючых аздабленняў з мінералаў супрацоўнікі "Сантаны" вырашылі зрабіць пастаяннымі. А сваёй методыкай лячэння яны, магчыма, хутка падзеляцца і за мяжой. "Сантана" атрымала прапановы адкрыць філіялы цэнтра ў Італіі, Канадзе, Германіі, Англіі.

Наталля ВАЛАКІДА.

Курсы валют на 15 жніўня:

	Даляр ЗША		Ням. марка	
	Скупка	Продаж	Скупка	Продаж
"Комплекс"	25800	26800	16262	16900
"Прыор"	26300	26700	16500	16920
"Дукат"	25800	26800	16300	—

АФІЦЫЙНА

Хто ж намі будзе кіраваць?

Нягледзячы на тое, што большасць пасад у Кабінеце Міністраў рэспублікі ўсё яшчэ застаюцца вакантнымі, вобраз рэфармаванага ўрада ўжо выразна акрэсліваецца. Узначаляць яго прэм'ер і чатыры намеснікі, прычым кандыдатура на пасаду віцэ-прэм'ера па пытаннях прамысловасці і энергазабеспячэння ўсё яшчэ не вядома.

Як паведамілі ў адміністрацыі прэзідэнта, прамое падпарадкаванне прэм'еру, а праз яго і прэзідэнту будуць мець Міністэрства абароны і Галоўнае ўпраўленне пагранічных войскаў. Прычым, у бліжэйшы час павінна вырашыцца пытанне, ці будуць гэтыя ведамствы функцыяніраваць незалежна адно ад аднаго, ці "непасрэдным начальнікам" пагранвойскаў стане Анатоль Кастэнка.

Без пасрэднікаў змогуць звязвацца з прэм'ерам таксама Міністэрства ўнутраных спраў, Міністэрства замежных спраў і Міністэрства юстыцыі, пры якім вырашана стварыць Камітэт па архівах і справаводству. Новай структурай ва ўрадзе стане Міністэрства па надзвычайных сітуацыях і абароне насельніцтва ад вынікаў катастрофы на Чарнобыльскай АЭС. Менавіта пры гэтым ведамстве будуць функцыяніраваць Камітэт па праблемах вынікаў катастрофы на Чарнобыльскай АЭС, Камітэт па нагляду за бяспечным вядзеннем работ у прамысловасці і атамнай энергетыцы, штаб грамадзянскай абароны і Камітэт па гідраметэаралогіі.

Асобна ў новым "штатным раскладзе" стаіць таксама пасада міністра па справах Садружнасці незалежных дзяржаў.

У веданні віцэ-прэм'ера Сяргея Лінга чатыры міністэрствы. Першым у гэтым спісе стаіць Міністэрства эканомікі разам з шэрагам камітэтаў — па антыманапольнай палітыцы, па статыстыцы, Камітэтам цэн, Камітэтам па эканамічных пытаннях абароны. Сяргею Лінгу таксама падпарадкаваны Міністэрства фінансаў і ствараемыя пры ім дзяржаўны страхавы нагляд, мытны камітэт, Камітэт па каштоўных металах, інспекцыя па каштоўных паперах і дзяржаўная падатковая інспекцыя. У "чацвёрцы" таксама Міністэрства працы разам з дзяржаўнай інспекцыяй працы і Міністэрства па кіраванню дзяржаўнай маёмасцю.

У непасрэдным падпарадкаванні другому віцэ-прэм'еру — Міхаілу Мясніковічу — будуць знаходзіцца: Міністэрства знешніх эканамічных сувязей, Міністэрства транспарту і камунікацый разам з Камітэтам па выкарыстанню паветранай прасторы і кіраванню паветраным рухам, Міністэрства архітэктуры і будаўніцтва разам з Камітэтам дарожнага развіцця, Міністэрства жыллёва-камунальнай гаспадаркі, Міністэрства сувязі і Міністэрства гандлю.

Пакуль што без начальства засталося Міністэрства прамысловасці і створаны пры ім Камітэт па матэрыяльных рэсурсах і рэзервах і Камітэт хімічнай і мікрабіялагічнай прамысловасці. Такі ж лёс і ў Міністэрства энергетыкі разам з Камітэтам па энергазберажэнню і энерганагляду. Аднак вакантнай пасада віцэ-прэм'ера, які будзе курыраваць менавіта гэтыя ведамствы, застанецца, відаць, толькі да чарговай сесіі парламента, якая, як вядома, зацвярджае намеснікаў кіраўніка Кабінета Міністраў.

Міністэрствы сацыяльна-культурнай сферы падпарадкаваны віцэ-прэм'еру Віктару Ганчару. Туды ўвайшлі Міністэрства інфармацыі, Міністэрства аховы здароўя, Міністэрства культуры, Міністэрства адукацыі і навукі, Міністэрства сацыяльнай абароны, а таксама Вышэйшая атэстацыйная камісія пры Кабінеце Міністраў. Дарэчы, у веданне Міністэрства культуры аднесены Камітэт па рэстаўрацыі і кансервацыі помнікаў, Савет па справах рэлігій і Камітэт па спорту. Пры Міністэрстве адукацыі і навукі будуць функцыяніраваць Камітэт па навуцы, патэнтны камітэт, Камітэт па метралогіі і стандартызацыі, Камітэт па справах моладзі і Камітэт па аўтарскіх і сумежных правах. А вось у веданне Міністэрства сацыяльнай абароны аднесены фонд сацыяльнай абароны насельніцтва.

Міністэрства сельскай гаспадаркі і Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя падпарадкаваны непасрэдна Уладзіміру Гаркуну. Дарэчы, "у адной звязцы" з другім з пералічаных міністэрстваў цяпер будзе працаваць Камітэт рыбааховы і Камітэт па зямельных рэсурсах і геадэзіі. Пры Мінсельгасе будуць функцыяніраваць Камітэт па хлебапрадуктах і Камітэт лясной гаспадаркі.

БЕЛІНФАРМ.

ДЗЕВЯТАЕ НЕБА

"Еўраньюс" — **"Уорлднэт"** — **"Суперчэннэл"**

"Ядзерныя кантрабандысты"

У Баварыі арыштавана група "ядзерных кантрабандыстаў", якія нелегальна правозілі ў Германію вялікую колькасць урану-235.

У групу ўваходзіла шасцёра грамадзян Чэха-Славакіі.

Вугальны крызіс

Самы вялікі за ўсю гісторыю крызіс перажывае вугальная прамысловасць Заходняй Еўропы.

Паводле статыстыкі, толькі ў мінулым годзе ў краінах Еўрапейскай Супольнасці колькасць працоўных у гэтай галіне зменшылася з 215 да 175 тысяч чалавек. Самыя "рэкордныя" лічбы ў Вялікабрытаніі, дзе адбылося згортванне галіны на 55 працэнтаў. Як паведамляецца, крызіс выкліканы знікненнем запасаў карысных выкапняў.

Самая жаночая выстава

Выстава пад назвай "Мясцовыя багіні — ад старажытных да міфічных жанчын сённяшняга дня" адкрылася ў Ізраілі.

Сярод самых старажытных "лэдзі" — масіўная фігура багіні ўрадлівасці, якая яшчэ каля 10 тысяч гадоў таму сімвалізавала жыццё і дастатак.

"Мне зверху бачна ўсё…"

У Харватыі выяўлены амерыканскія шпіёнскія базы.

Менавіта туды ЦРУ перадыслацыравала свае самалёты-шпіёны з Албаніі.

Крымінальная бабуля

У Бразіліі арыштавана 62-гадовая гандлярка марыхуанай.

Як паведамілі паліцэйскія, гэта самая старая з прадстаўніц гэтай прафесіі, якая штодзённа прадавала больш як 50 кілаграмаў наркотыку. Нягледзячы на сталы ўзрост, ёй пагражае 15 гадоў турмы.

ПАВЕДАМЛЕННІ, АТРЫМАНЫЯ ПА КАНАЛАХ СПАДАРОЖНІКАВАЙ СУВЯЗІ "ЧЫРВОНАЙ ЗМЕНЫ"

Дзяжурны па выпуску Павел СІМАНАЎ.

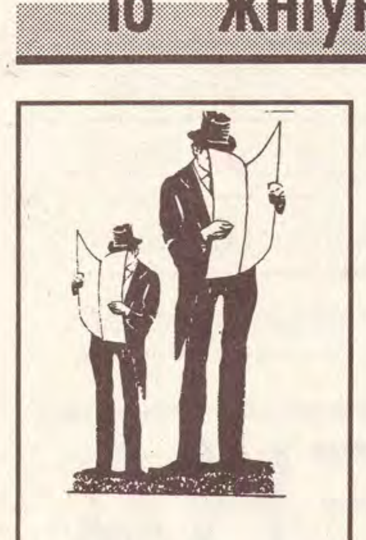

Рубрыку вядзе Вера ПАЛЯКОВА

Тэл. 68-28-52

БІЗНЕС-КЛАС

Яшчэ адзін крэдыт

Міжнародны банк рэканструкцыі і развіцця мае намер адкрыць у Беларусі крэдытную лінію на 100 мільёнаў даляраў ЗША для рэалізацыі праектаў развіцця малога і сярэдняга бізнесу. Восенню бягучага года плануецца падпісанне двухбаковага пагаднення.

Паводле папярэдніх разлікаў, крэдыты плануецца выдзяляць тэрмінам на 16 гадоў. Банкі, у сваю чаргу, змогуць прадаставіць крэдыты беларускім прадпрыемствам па рыначнай працэнтнай стаўцы (ад 220 да 250 працэнтаў) тэрмінам да 8 гадоў.

Новы сумесны банк

Нацыянальны банк Рэспублікі Беларусь зарэгістраваў сумесны беларуска-латвійскі акцыянерны камерцыйны банк закрытага тыпу "Садружнасць". Заснавальнікамі новага банка выступілі дзве беларускія фізічныя асобы і латвійскі "MULTIBANKA". Статутны фонд банка склаў 500 тысяч даляраў ЗША.

Лепшыя паедуць у Нідэрланды

"Ад планавай эканомікі да дынамічнага менеджменту". Семінар з такой назвай праводзіць мінскае аддзяленне Гандлёва-прамысловай палаты сумесна з Гаагскай асацыяцыяй нідэрландскіх прадпрымальнікаў. Каля 20 спецыялістаў вышэйшага звяна галін народнай гаспадаркі, банкаўскай сферы і малога бізнесу Беларусі абмяркуюць пытанні эканомікі, праблемы кіравання людскімі рэсурсамі і маркетынгу.

Лепшых удзельнікаў семінара чакае стажыроўка на аднатыпных прадпрыемствах у Нідэрландах.

БЕЛІНФАРМ.

Не дыпломы, а кантракты

Пятнаццаць кіраўнікоў гандлёвых фірм Беларусі ("Партнёр", "Дзіфор", "Кампанент" і інш.) прайшлі двухмесячную навучальную падрыхтоўку, у ходзе якой пазнаёміліся з арганізацыяй работы заходніх бізнесменаў. Гэта акцыя ажыццяўлялася ў рамках сумеснага праекта Цэнтра падтрымкі прадпрымальнікаў "Цэнтр XXI стагоддзе" і нямецкай фірмы "Эдуплан". Раней тыя ж людзі прайшлі тэарэтычны курс навучання ў вопытных нямецкіх спецыялістаў у Мінску. А на завяршальны этап дадзеная праграма выйдзе ў кастрычніку бягучага года, калі 15 беларускіх прадпрымальнікаў зноў паедуць у Германію — на гэты раз для практычных кантактаў з заходнімі бізнесменамі для заключэння ўзаемавыгадных дагавораў.

Святлана КУЛІКОВА.

КРЫМІНАЛЬНАЕ БЮРО

Чорны вал злачыннасці,

ці Аб тым, якой цаной мы разлічваемся за капіталізацыю грамадства

□ Валянцін БАРЫСЕВІЧ, "ЧЗ"

Глыбокай ноччу ў дрымотнай цішыні вышыннага інтэрната, што па вуліцы Алега Кашавога, у дзверы аднаго з пакояў пастукалі. "Сярожа!" — знаёма аклікнулі яго. Сяргей, спрасонку яшчэ ні аб чым не здагадваючыся, павярнуў ключ замка. Тры хлопцы з добра напоенымі сілай біцэпсамі накінуліся з азвярэласцю дзікуноў. Білі доўга, люта. Невядома, колькі б ён пракачаўся там — у лужыне крыві, калі б раніцай выпадкова не адшукалі жыльцы суседніх пакояў. Яны нават не адразу змаглі яго пазнаць: твар быў знявечаны да непазнавальнасці. Жахнуліся і пабачыўшыя ўсялякае аператыўнікі: сцены, вокны і нават столь былі гэтак заліты крывёю, што здавалася, — быў гэта не жылы пакой, а камера жахаў.

Трэба меркаваць, хлопец адчуваў ужо блізкае дыханне смерці, — на кавалачку паперы, да якога дацягнулася рука, уласнай крывёю надрапаў: "Якое цудоўнае жыццё!".

Каму і навошта яно, адзінае для яго, як і для кожнага з нас, спатрэбілася? Чаму ў свае апошнія гадзіны ў бальніцы ён адмовіўся даваць паказанні работнікам міліцыі?

Атрымаць адказы на гэтыя пытанні можна будзе толькі пасля суда. Пакуль жа ідзе следства. Прозвішчы двух злачынцаў, паведамілі мне ў Партызанскім РАУС, ужо вядомы.

Такім чынам, здарылася чарговая трагедыя, якая стала чыёйсьці адкрытай ранай. І колькі ўжо гэткіх раненняў на целе грамадства!

"Зараз нібыта ніхто не пярэчыць, што сярод фактараў, якія аб'ектыўна ўяўляюць небяспеку ў перыяд капіталізацыі грамадства, следам за грымасамі эканомікі ідзе рост злачыннасці, — падкрэсліў у час гутаркі начальнік Партызанскага РАУС сталіцы, палкоўнік Пётр Аляксеевіч Сцефаненка. — Становішча спраў не можа не выклікаць неспакою. Па-ранейшаму ідзе лавіна крадзяжоў дзяржаўнай, асабістай маёмасці, уласнасці камерцыйных структур. Пасля пэўнага спаду зноў растуць лічбы па рэкету, "разборках".

Аналізуючы стан злачыннасці ў кантралюемым раёне, начальнік міліцыі зрабіў вывад аб тым, што характар яе сёння больш небяспечны, а карані — не толькі ў сацыяльнай, эканамічнай, палітычнай, але і маральнай дэградацыі грамадства. І, такім чынам, толькі карныя меры становішча не выратуюць. Недарэчна заклікаць людзей, якія жывуць у эканамічна цяжкіх умовах, фактычна — у галечы, не рабіць замахаў на чужую маёмасць? Зразумела, дасягнуць гарманізацыі інтарэсаў надзвычай цяжка. Але ці не гэта адзінае, што можа спыніць злачыннасць, зрабіць выключнымі антысацыяльныя паводзіны. Натуральна, шлях гэты ляжыць праз рашэнне кожнай з мноства задач эканамічнага, сацыяльнага, выхаваўчага, прававога планаў. Але ўсё гэта пакуль (на жаль!) яшчэ за гарызонтам. А сёння і цяпер працягваюць развівацца сюжэты пачварных, а нярэдка і жудасных жыццёвых гісторый. Пра іх і пагаворым.

"Вы ведаеце, — прызнаўся мне начальнік следчага аддзялення Партызанскага РАУС, падпалкоўнік Мікалай Васільевіч Канакораў, — я вельмі часта адчуваю пачуццё жалю і спагады да падсудных, напрыклад, калі ў крадзяжы абвінавачваюць жанчыну, якая спрабавала ўкрасці на вытворчасці кілаграм каўбасы, каб пракарміць сям'ю: муж, як высвятляецца, не працуе, а ў яе на шыі трое дзяцей, але разам з тым па-чалавечы абураюся, калі бачу, што перада мной — зладзеі, якія за ноч разбіраюць і вывозяць з дачных ці прысядзібных участкаў зрубы дамоў, дзелавую драўніну, а з прадпрыемстваў — каляровы метал, ці тыя, хто на працу ідзе з адзінай мэтай — уваравать што-небудзь і збыць "налева", каб да вечара надрацца, а калі не хопіць, то па п'янай лавачцы адабраць пасля кашалёк у першага сустрэчнага".

Безумоўна, злачынства злачынству розніца. Адзін становіцца ахвярай акалічнасцей, другога на злачынства штурхнула, напрыклад, непатольная цяга да спіртнога, трэцяга — прага нажывы. У кожным канкрэтным выпадку ёсць вінаватыя, адшукаць якіх часцяком няцяжка. А адшукаўшы — асудзіць, асудзіўшы — пасадзіць. Але ці часта мы задумваемся над тым, што ў нашыя прававыя сеткі трапляе ў асноўным дробная рыбка, а сапраўдныя мацёрыя ваўкі, месца якіх за кратамі, разгульваюць на волі, вагонамі сплаўляюць каштоўнасці за мяжу.

Даўно было зразумела: патрэбны неадкладныя меры па ўдасканаленню заканадаўства, узмацненню барацьбы з разбазарваннем народнага дабра, выкараненню злачынстваў. Шкода, якая прычыняецца краіне ў цэлым, гэтак і асобным грамадзянам, павінна кампенсавацца. А пакаранне павінна быць няўхільным. Менавіта гэты сэнс закладзены, у прыватнасці, у паняцце "барацьба са злачыннасцю"! Але, як сведчаць факты, на гэтым фронце ў нас пакуль без змяненняў. Будзем глядзець праўдзе ў вочы: краіну трасе ліхаманка. Адкрыеш раніцою газеты — жыць страшна! Крадзяжы, грабежніцтва, "разборкі", угон аўтатранспарту... Аб чым сведчаць гэтыя факты? Аб тым, што ўлады з усёй гэтай поганню не могуць справіцца. Не могуць — і ўсё тут!..

Так, праўда іншы раз сумная, яшчэ больш страшная. Але, толькі агаліўшы яе, скрупулёзна даследаваўшы прычыны, можна паспяхова змагацца са злом, супрацьстаяць яму. Хочацца спадзявацца, следства, а пасля і суд расставяць усе кропкі над "і" ў справе пра разбой у інтэрнаце па вуліцы А.Кашавога. А ў дасье следчага аддзялення Партызанскага РАУС, між тым, з'яўляюцца новыя запісы.

...Сустрэліся два прыяцелі, два камерсанты. Адзін мясцовы, другі таксама родам з Беларусі, але кватэра ў яго ў Кіеве, а працуе ў ЗША. Вырашылі адзначыць сустрэчу ў рэстаране. Там і пазнаёміліся з Таццянай і Алёнай. Прадоўжылі вячоркі ў кватэры. Напаіўшы сваіх спадарожнікаў віном з клафелінам, дзяўчаты, якія палявалі ў пажыўных месцах, у тую ноч вынеслі з кватэры магнітафон "Панасонік", скураную куртку, кейс з дакументамі па рабоце з фірмамі, вырабы з золата, прыхапілі, вядома ж, і даляры з маркамі.

Ачуняўшы і выявіўшы прапажу, камерсанты звярнуліся ў міліцыю.

У следчым аддзяленні ёсць цэлая картатэка, складзеная з дзяўчат лёгкіх паводзін, да таго ж зладзеек. Таццяна і Алёна, як высветлілася, з іх слаўнага атрада. Напачатку гэтыя дзве злачынкі ў спадніцах далі падпіску да высвятлення абставін аб нявыездзе. Але ў хуткім часе, адумаўшыся, кінуліся наўцёкі. Паводле некаторых звестак, у цяперашні час знаходзяцца на тэрыторыі Грузіі. А там страляюць, і гэта павялічвае складанасці з дастаўкай.

"Так, неабходна прызнаць той факт, што зладзеяў і зладзюжак развялося процьма, — наракаў палкоўнік Пётр Аляксеевіч Сцефаненка. — Калі раней, у перыяд "застою", чалавек яшчэ неяк асцерагаўся ўзяць на вытворчасці гайку ці цвік, то сёння цягнуць пад рознымі шыльдамі ўсё. Гэтыя факты, на мой погляд, сведчаць зноў жа аб тым, наколькі высокімі тэмпамі зніжаецца якасць "чалавечага матэрыялу". Разбураюцца маральныя асновы грамадства, былыя каштоўнасці і ідэалы, асабістыя і сямейныя надзеі, множацца, здавалася б, часовыя нягоды. Масавай з'явай, ужо не выклікаючай ні грамадзянскага пратэсту, ні нашага маральнага асуджэння, становіцца прастытуцыя".

Усё сказанае начальнікам міліцыі Партызанскага РАУС дае падставы сцвярджаць, што кошт, заплачаны за перыяд з дня капіталізацыі грамадства, перасягнуў гранічна дапушчальныя межы. Калі гэтак будзе прадаўжацца і далей, то вынікі могуць быць непрадказальныя.

"Як паспяхова супрацьстаяць гэтаму "чорнаму валу", як змагацца са злом, калі людзі з праваахоўных органаў і так працуюць на знос, на мяжы чалавечых магчымасцяў, — дадаў да вышэйсказанага падпалкоўнік Мікалай Васільевіч Канакораў. — У многіх аддзяленнях сталіцы, наколькі мне вядома, некамплект следчых, да таго ж штаты на парадак меншыя, чым у абласных гарадах, дзе нагрузка значна ніжэйшая. А следства, як вядома, — пярвічнае звяно пракурорскага нагляду. Раскрыць злачынства — адна справа, а расследаваць — зусім другая (тут неабходна дэталёва вывучыць і спосаб жыцця злачынцы, высветліць яго сувязі і г.д.). Адным словам, неабходны ланцужок доказаў".

Так, вал злачыннасці расце. У тым жа Партызанскім следчым аддзяленні за шэсць месяцаў гэтага года ўзбуджана на 64 крымінальныя справы больш, чым за аналагічны перыяд мінулага. Штат жа следчых павялічыўся ўсяго на два чалавекі: пасля заканчэння юрфака БДУ сюды, у следства, прыйшлі працаваць Тамара Жырава і Ала Казачэнка. Аднак ім, учарашнім студэнткам, ужо даводзіцца разглядаць па 5—6 крымінальных спраў за месяц па фактах грабяжоў, крадзяжоў дзяржмаёмасці. Справы самі па сабе бываюць складаныя і жудасныя. Да таго ж у злачынцы на карце стаіць уласнае жыццё: ён асцярожны, небяспечны, бязлітасны і вельмі часта хітры.

"Узяць хоць бы справу аб крадзяжы ў асабіста буйных памерах з магазіна ў Сцяпянцы, — прыгадаў нашумелую справу намеснік начальніка крымінальнага вышуку Віталь Манкевіч. — Злачынцы дзейнічалі, строга прытрымліваючыся плана, усё было ўлічана. Трапілі ў магазін і вынеслі тавар па каналізацыйнай сістэме. Раніцою, выявіўшы прапажу на мільёны рублёў, усе здзівіліся: ніводнага следу, сігналізацыя ў парадку. Як мог злачынца трапіць у памяшканне і выйсці з яго з гэткай колькасцю выкрадзенага? Адпрацоўваліся розныя версіі. Але ў рэшце рэшт след быў знойдзены. А крыху пазней высветлілася, што дзейнічала цэлая злачынная група з сямі чалавек, трое з якой былі раней судзімыя. Пасля таго, як каштоўнасці былі вынесены, адзін з самых адпетых рэцыдывістаў, не сказаўшы ні слова саўдзельнікам, наламаў яловых галінак, вярнуўся назад у магазін і вымыў на двух паверхах падлогу, скрупулёзна заклаў растворам лаз, ды гэтак прафесійна, што цяжка было западозрыць нешта нядобрае".

Адным словам, у наяўнасці рост колькасці "адмысловых" злачынстваў. І па-даўнейшаму працаваць сёння нельга. Гэта добра разумеюць у следчым аддзяленні і крымінальным вышуку Партызанскага РАУС. Але эфектыўнасць работы можа аказацца нізкай, калі не змогуць утрымаць на службе дзяржаве лепшыя кадры. Зрэшты, няма ніякага сакрэту, што сёння ідзе адток першакласных спецыялістаў "профі" ў сваёй справе з праваахоўных органаў у камерцыйныя структуры, дзе плацяць у тры-чатыры разы больш. На іх месца прыходзяць учарашнія студэнты альбо вяртаюцца назад у органы тыя, хто ў свой час быў звольнены.

Гэта вельмі небяспечная тэндэнцыя. Не можа навічок, напрыклад, малады следчы, весці пазіцыйную барацьбу на роўных са спецыялістам, які мае вялікі вопыт практычнай работы ў органах правапарадку.

"Бягучых пытанняў, на жаль, у нас яшчэ шмат, — працягваў начальнік следчага аддзялення Мікалай Канакораў. — Неабходна, у прыватнасці, рашаць жыллёвыя праблемы, паляпшаць матэрыяльна-фінансавае становішча супрацоўнікаў, каб чалавек адчуваў адказнасць. Аднак гэтыя пытанні на "вярхах" рашаюцца яшчэ не на належным узроўні. Да таго ж, зноў і зноў даводзіцца пераконвацца, што большая частка часу паглынаецца цякучкай, а на галоўныя пытанні, у першую чаргу, на расследаванне злачынстваў часцяком не застаецца сілы".

Так, сапраўды, часу ў следчых іншы раз у абрэз. Разам з тым побач з аператыўнікамі яны абавязаны чамусьці расследаваць злачынствы, ажыццёўленыя ва ўмовах невідавочнасці (угоны аўтамабіляў, матацыклаў і г.д.). А, здавалася б, куды больш важна было расследаваць тыя справы, якія маюць цяжкія вынікі, выклікаюць грамадскі рэзананс. Адным словам, тут добра разумеюць, што дэфармацыя ў адным абавязкова распаўсюджваецца на ўсю канструкцыю, у канкрэтным выпадку на следства. А яны, следчыя, хочуць мець дакладную мяжу. Ад гэтага б толькі выйграла справа. Але асаблівымі ілюзіямі наконт перамен яны сябе не цешаць.

Начальнік следчага аддзялення Канакораў у час нашай гутаркі не вытрымаў, відаць, набалела ў чалавека: "Работнікам міліцыі часцяком замест расследавання злачынстваў, прафілактыкі правапарушэнняў ставяць у абавязак суправаджаць алкаголікаў у ЛПП, у клінікі для праверкі стану іх здароўя, праводзіць праверкі санітарнага стану жылых мікрараёнаў, хоць гэта прамы абавязак органаў аховы здароўя, ЖЭКаў".

Я яму веру і спачуваю. Хоць паспрабуй зразумей, хто што абавязаны рабіць у сённяшняй блытаніне.

...Стракацяць жудаснымі злачынствамі міліцэйскія зводкі. У ліку іх нямала ідэнтычных па сваёй афарбоўцы, звязаных з разбоем, крадзяжом, прастытуцыяй. Вось яшчэ адно паведамленне: дзяўчаты-зладзейкі вынеслі з кватэры аднаго маладога жыхара сталіцы каштоўнасцей на дзесяць мільёнаў рублёў. Для іх, людзей у пагонах, — звычайная справа. А я, калі ўбачыў у той дзень цэлыя тамы крымінальных спраў, заведзеныя толькі ў адным, не самым вялікім сталічным мікрараёне, і тады ж даведаўся пра трагічны лёс хлопца з вуліцы А.Кашавога, так і хацеў спытаць: "Божа, што з намі робіцца?". Хоць, канечне, разумею: адрасаваць гэтае пытанне трэба зусім не да Усявышняга...

ЛЕТА-94

Лета – пара цікавых вандровак і экскурсій. Рыхтуюцца да іх і гомельскія школьнікі, якія наведваюць станцыю юных турыстаў. Тут яны атрымліваюць неабходныя веды, вучацца правільна карыстацца турінвентаром, пераадольваць перашкоды.

Станцыя знаходзіцца ў выдатна абсталяваным памяшканні, дзе ёсць усе ўмовы для набыцця азоў турызму. Тут працуюць таксама выяўленчы, экалагічны, фотатурыстычны і іншыя гурткі – усяго каля шасцідзесяці. Акрамя таго, на базе станцыі арганізуюцца метадычныя заняткі з выкладчыкамі школ з мэтай аказання дапамогі ў правядзенні краязнаўчай, экскурсійнай, пошукавай работы.

Фота БЕЛІНФАРМа.

НАВІНЫ АД ГАЎДЭАМУСА

Без му́кі няма навукі?

Толькі лічаныя адзінкі са шматтысячнай арміі беларускіх абітурыентаў рызыкнулі ў гэтым годзе паспрабаваць шчасця за межамі краіны. Сітуацыя лёгка тлумачыцца. За магчымасць "пагрызці граніт навукі" ў былых саюзных рэспубліках навасепечаным чужаземцам сёння патрэбна выкласці вялікія грошы. Каб канчаткова не замкнуцца ў рамках мясцовай адукацыі, Міністэрства культуры Беларусі і Міністэрства культуры Расійскай Федэрацыі яшчэ ў мінулым годзе падпісалі пагадненне, згодна з якім у творчыя ВНУ суседняй краіны могуць бясплатна прымацца для навучання да шасці беларусаў і наадварот. Лічба, здавалася б, невялікая, аднак гэтым летам жадаючых скарыстаць такі бартэр аказалася яшчэ менш.

Дзве нашы зямлячкі — піяністка і віяланчэлістка — паспяхова вытрымалі экзамены ў Маскоўскую дзяржаўную кансерваторыю. Яшчэ адна прадстаўніца Беларусі залічана ў Санкт-Пецярбургскую дзяржаўную кансерваторыю, дзе будзе вывучаць тэорыю музыкі. Пакуль пад сумненнем далейшы лёс двух беларусаў, якія прайшлі адбор у інстытут кінематаграфіі. Гэта ВНУ адносіцца да Дзяржкіно, а не да Мінкультуры Расіі, таму нашым хлопцам прапанавана заплаціць за магчымасць атрымаць запаветную спецыяльнасць па 1,5 мільёна расійскіх рублёў. Не хоча займацца дабрачыннасцю і большасць вядомых тэатральных вучылішчаў сумежнай дзяржавы.

Аднак нават у тых выпадках, калі бясплатнае навучанне гарантавана, няма ўпэўненасці, што нашы не абдзеленыя талентам суайчыннікі давучацца да запаветнага дыплома. Малой расійскай стыпендыі не хапае і на аднаразовае харчаванне. Таму некаторыя вяртаюцца давучвацца дамоў. Але якія б мілагучныя шыльды ні ўпрыгожвалі нашы творчыя ВНУ, узровень падрыхтоўкі ў іх пакуль яўна ніжэйшы, чым у аналагічных расійскіх навучальных установах.

Зусім іншае становішча ў студэнтаў-расіян, якія вучацца ў нас. Тым больш пры цяперашнім курсе беларускага рубля да расійскага. Праўда, відавочная выгада прывабіла сёлета толькі дзвюх дзяўчат з грамадзянствам Расіі. Яны будуць авалодваць вакальным і скрыпічным майстэрствам у нашай Акадэміі музыкі. З набору мінулага года тут ужо вучацца бясплатна тры жыхары Калінінградскай вобласці. Адзін ураджэнец Смаленска вывучае азы кінематаграфіі ў Беларускай акадэміі мастацтваў.

Ёсць яшчэ адзін трывожны сімптом, які датычыцца падрыхтоўкі ў рэспубліцы творчых кадраў. Цяперашні вялікі конкурс у той жа Беларускі універсітэт культуры — вынік скарачэння набору студэнтаў, што стала тыпова не толькі для гэтай ВНУ. Але мера гэта, як растлумачылі ў Міністэрстве культуры і друку рэспублікі, вымушаная, таму што прыкметна знізіўся ўзровень падрыхтоўкі абітурыентаў.

Зніжаны і прэстыж звязаных са сферай культуры і мастацтва спецыяльнасцей. Нават выпускнікі сярэдніх спецыяльных навучальных устаноў, якія падаюць вялікія надзеі, не спяшаюцца за вышэйшай адукацыяй, а лічаць за лепшае набыць у далейшым сваім "дарослым" жыцці больш высокааплатныя прафесіі і месцы.

Тут ёсць над чым задумацца. Культуру і цывілізаванасць грамадству не прыпішаш. Гэта працяглы і далікатны працэс выхавання. І нельга яго пускаць на самацёк, калі мы сапраўды хочам увайсці ў новае тысячагоддзе цывілізаванай краінай.

Віктар КУКЛОЎ.

УВАГА! КОНКУРС

ПРЫРОДА ДАПАМОЖА ПЕРАМАГЧЫ

5000 французскіх франкаў атрымае пераможца фотаконкурсу, які аб'яўлены Саветам Еўропы. Аб'ектам пільнай увагі фотакарэспандэнтаў і аматараў будзе стан навакольнага асяроддзя за межамі ахоўваемых раёнаў. Савет Еўропы мае намер засярodзіць увагу грамадскасці як на пазітыўных, так і негатыўных эфектах уздзеяння чалавека на прыроду. Асабліва на тых тэрыторыях, якія аб'яўлены аб'ектамі еўрапейскага года аховы прыроды на 1995-ы год. У аб'ектывы рэпарцёраў могуць трапіць рэкі і вадаёмы, лясныя і сельскагаспадарчыя ўгоддзі, прамысловая зона рэгіёнаў, турыстычныя сцежкі і стаянкі і г.д. Лепшыя фатаздымкі змесцяць у брашурах і буклетах, на плакатах, прадставяць на выстаўках, якія пройдуць у рамках еўрапейскага года аховы прыроды 1995 года.

Як адзначаецца ў рэгламенце фотаконкурсу, апошні тэрмін адпраўкі работ — не пазней чым 26 верасня 1994 года (па паштоваму штэмпелю).

Наталля НЕВІДОМАЯ.

Сто артыкулаў

ФАВАРЫТ, КАРОЛЬ,

(Станіслаў Панятоўскі

□ Мікола КУЗНЯЦОЎ

Месца нараджэння і спачыну

Маёвым днём 1989 года ў вёсцы Воўчын, што непадалёку ад Брэста, археолагі пачалі незвычайныя раскопкі. Гэта ўжо была другая навуковая экспедыцыя. І яна ставіла мэтай адшукаць месца пахавання апошняга польскага караля Станіслава Аўгуста Панятоўскага. У пошуках удзельнічалі польскія археолагі пад кіраўніцтвам З.П'яноўскага. Нашу групу ўзначальваў Алесь Краўцэвіч. У выніку вялікай і руплівай працы беларускія і польскія археолагі знайшлі ў крыпце касцёла пад глыбокім культурным слоем рэшткі труны, кавалкі аксаміту з выявамі арла і цяляці, які з'яўляўся знакам рода Панятоўскіх.

Экспедыцыя закончыла сваю працу ў чэрвені і мела ўсе падставы быць задаволенай. Адкапаная частка шпагі, фрагменты шпоры і эпалеты беспамылкова сведчылі, што менавіта тут знаходзіцца месца апошняга супакою караля Польшчы і вялікага князя Літоўскага. І ўсё ж археолагі былі незадаволеныя. Заставалася адна загадка, якая не давала спакою. Яна хвалявала, абуджала роздум: нягледзячы на двайное перабіранне зямлі і руплівае шчыраванне, археолагі не знайшлі ў каралеўскай труне ні чэрапа, ні костачкі найсвятлейшага манарха. Як ні шукалі, бясследна знікла сярэбраная дамавінка, у якой захоўвалася сэрца гаротнага караля. Сышліся на версіі, што ў гады апантанай барацьбы з рэлігіяй, знішчэння і ганьбавання храмаў астанкі Станіслава Аўгуста Панятоўскага былі перазахаваны, не пакінуты на знявагу і здзек.

Пакідалі Воўчын з тугою. Троіцкі касцёл, некалі велічнае збудаванне, стаяў разбураны, здзічэлы вецер свістаў праз вокны, дахам служылі чорныя хмары... Бяспамяцтва!..

Між тым, ёсць даволі абгрунтаваныя сведчанні, што менавіта тут, у маёнтку Воўчын, 17 студзеня 1732 г. у сям'і мазавецкага ваяводы Станіслава Панятоўскага і ягонай жонкі Канстанцыі, ураджанай Чартарыскай, нарадзіўся хлапчук, якому лёс наканаваў каралеўскую карону.

Па даўняй добрай завядзёнцы арыстакратычных колаў будучага караля добра выхоўвалі, знаёмілі з тагачаснымі ведамі. З рэкамендацыйнымі пісьмамі да высокіх асоб Стась пабываў у Францыі, Англіі, Аўстрыі, Прусіі, каб умацаваць саслоўныя сувязі, свет паглядзець, сябе паказаць, а можа і нявесту нагледзець у набліжаных да тронаў сем'ях. Ладны, прыгожы, з вытанчанымі манерамі юнак не без падстаў песціў славалюбівыя надзеі бацькоў, што прагнулі вызначыцца, заняць больш значнае месца сярод ганарыстай шляхты. Панятоўскія, з выявай цяляці на радавым гербе, не з'яўляліся прыроджанымі "пястамі", уладарамі старажытнай Польшчы, але і не былі апошнімі сярод вяльможнай шляхты. Акрамя Станіслава Панятоўскія мелі яшчэ трох сыноў. Польскія гісторыкі больш крытычна ставяцца да знакамітых братоў. Станіславу ж дастаецца мацней за ўсіх. Суайчыннікі дагэтуль не разабраліся, не даруюць каралю падзелу Рэчы Паспалітай, хоць у ім ён зусім невінаваты...

"Гаспадыня майго сэрца і лёсу"

Для здзяйснення сваіх задум англійскі пасол Вільямс вырашыў абаперціся на вонкава імпазантнага дваццацітрохгадовага польскага прыгажуна і арыстакрата па звычках і манерах графа Станіслава Панятоўскага, якога ведаў, імкнуўся палітычна адукаваць і тым самым аказваў уплыў на польскі каралеўскі двор.

Летам 1755 г. у свіце сэра Карла Вільямса Панятоўскі прыехаў у Пецярбург. Спрактыкаваны амбасадор адразу ж нанёс візіт Екацярыне, узяўшы з сабою свайго падапечнага. Наслухаўшыся пікантнасцей з прыдворнага жыцця вялікай княгіні, стары грэшнік выказаў Екацярыне гарачую прыязнасць і недвухсэнсоўную мужчынскую палкасць, але быў вымушаны рэціравацца, заўважыўшы яе непрытоеную цікаўнасць да свайго пратэжэ. Не звяртаючы ўвагі на красамоўныя словы пасла, Екацярына шматабяцальна падала Панятоўскаму руку.

Нягледзячы на асабістае фіяска, пасол застаўся задаволены візітам. Малады, прыгожы, аматар мастацтва, тонкі знаўца жанчын і вытанчанай паэзіі, Станіслаў Панятоўскі выгадна адрозніваўся ад усіх папярэдніх мужчын, якіх зведала Екацярына. Закахаўшыся ў адкрытую душу Панятоўскага, перакладчыка "Гамлета", яна і загубіла яго, прымусіўшы сыграць роль Гамлета ў жыцці, на аперэтачным троне...

Але гэта будзе пазней, у 1755 годзе ўсё бачылася інакшым, заўсёдным, рамантычным, вечным.

Панятоўскі таксама кінуўся ў асляпляльны вір кахання. Па ягонаму прызнанню "Екацярына стала гаспадыняй майго сэрца і лёсу".

Екацярына не адпускала Станіслава ад сябе ні на крок. І ён знаходзіўся як у сне. Жартаваў, сыпаў вершамі, насміхаўся з польскага караля Аўгуста III, які безвынікова дамагаўся адклікання Панятоўскага з Расіі. Екацярына і слухаць не жадала аб развітанні. Зусім натуральна, што неўзабаве Екацярына зацяжарыла ад Панятоўскага і 9 снежня 1758 г. між 10 і 11 гадзінамі нарадзіла дзяўчынку, якую назвалі Ганнай. На жаль, пражыла царэўна нядоўга і памерла, да скрухі бацькоў, у маленстве.

І ўсё ж, здавалася, што ўсё складаецца добра. Інакш думала імператрыца Елізавета Пятроўна, якая была ў курсе ўсіх спраў. Яна палічыла за лепшае папрасіць Панятоўскага пакінуць Расію, бо ведала пераменлівасць настрояў вялікага князя.

Ісці насуперак імператрыцы закаханыя не маглі. Яны развіталіся, дакараючы між сабой, імператрыцу за жорсткасць, што разлучыла іх сэрцы.

5 студзеня 1762 г. Елізавета Пятроўна раптоўна, без дай прычыны, памерла. У Панятоўскага заззяла надзея на вяртанне, але Екацярыну ўжо захаплялі іншыя фаварыты...

Ёсць небеспадстаўныя сведчанні, што смерць імператрыцы напярэдадні перавароту паскорылі Екацярына і тагачасны расійскі канцлер Мікіта Панін з дапамогай атруты. Справа ў тым, што адкрыўся ўдзел вялікай княгіні ў супрацьдзяржаўных зносінах з прускім каралём, у выніку чаго руская армія была разбіта.

Елізавета Пятроўна загадала ўсчыніць следства, але Екацярына паспела знішчыць шэраг дакументаў. Пакінуў Расію пасол Англіі Вільямс, французскі двор дамогся высылкі з Пецярбурга Панятоўскага...

У канцы чэрвеня 1762 г. Екацярына стала імператрыцай.

Новыя надзеі

2 жніўня 1762 г. найсвятлейшая забойца-імператрыца ў пісьме, якое, на нашу думку, памылкова прыпісваецца ёй, як і адрасаванне яго да Панятоўскага, крывадушна апраўдвалася, што не вінавата ў смерці свайго мужа імператара Пятра Фёдаравіча, усё звальваючы на Арловых і іншых змоўшчыкаў.

Вядома, Панятоўскі не паверыў афіцыйнай версіі. Але што тыя версіі, калі адкрыліся магчымасці, ад якіх займала дух. Стась спаў і бачыў сябе мужам Екацярыны. Ён засыпаў імператрыцу пранікнёнымі пісьмамі, рваўся ў яе палкія абдымкі. Каб узнагародзіць былога фаварыта, Екацярына абяцала зрабіць Станіслава каралём Польшчы. Той шчыра адмаўляўся: "Ах, навошта вам рабіць мяне каралём? Як вы не можаце зразумець, што я хацеў бы бачыць ваш прыўкрасны твар на сваёй падушцы..."

Гэта было ўжо занадта.

У 1763 г. памёр кароль польскі і вялікі князь Літоўскі Аўгуст III. Паводле вольнасцей, якія мелі магнацкія вярхі, шляхта пры абмежаванай уладзе выбіраемага караля, у Польшчы і Літве распачалася сапраўдная валтузня груповак. Гэта распальвала анархію ў краіне, давала падставы суседнім дзяржавам умешвацца ў справы Рэчы Паспалітай, куды ўваходзіла і Вялікае княства Літоўскае з яго беларускімі землямі. Гэтаму садзейнічала і тое, што каралі саксонскай лініі не жылі ў Польшчы, не займаліся яе справамі, аддаўшы ўсё на водкуп магнатам з вяльможных родаў. Армія Рэчы Паспалітай была самай невялікай — 16 тысяч салдат. У той час як Расія мела 350 тысяч, Аўстрыя - 280 тысяч, Прусія — 200 тысяч.

Але найбольш абяззбройвалі дзяржаву розныя прыхільнасці магнатаў. Адны арыентаваліся на Расію, іншыя — на Францыю, трэція — на Англію, нехта — на Аўстрыю, Прусію ці нават на Турцыю...

Асаблівай агіднасцю, змовамі вызначаліся мясцовыя соймікі, што доўжыліся гадамі, супраўаджаліся бойкамі, п'янымі застоллямі, дзе талеркі выціраліся хвастамі сабак, што круціліся тут жа ў чаканні абгрызеных костак. Прадстаўнікі процілеглых бакоў хапалі адзін аднаго загрудкі, нярэдка звінелі шаблі...

Як "згінэла" Польска...

У 1764 г. Станіслаў Аўгуст Панятоўскі стаў каралём Рэчы Паспалітай. Гэта абуджала новыя надзеі караля. І ён сам лічыў, і ва ўладальных дамах Еўропы хадзілі чуткі аб шлюбе польскага караля і расійскай імператрыцы і аб'яднанні краін. Думка была неблагая, відаць, узнікла ў колах вяльможнай шляхты, але Екацярына ніколі не паддавалася на падкінутыя ідэі. Яе больш турбавалі прускі і аўстрыйскі планы падзелу Рэчы Паспалітай.

ЁСЦЬ ПЫТАННЕ!

Марыць, кажуць, не шкодна

"Колькі каштуе будаўніцтва хаця б аднапакаёвай кааператыўнай кватэры ў сталіцы? І якая зараз існуе розніца ў кошце паміж жыллём у цэнтры і ў мікрараёне?
В.КАСОЦКІ, г.Мінск".

Згодна з інфармацыяй, атрыманай ва ўпраўленні капітальнага будаўніцтва Мінгарвыканкама, 1 квадратны метр агульнай жылой плошчы ацэньваецца ў 1 мільён 200 тысяч — 1 мільён 300 тысяч рублёў. Такім чынам, кошт аднапакаёвай кватэры недзе 50—55 мільёнаў рублёў, двухпакаёвай — 60 і больш, трохпакаёвай — 80—85 мільёнаў рублёў. Не трэба, аднак, забывацца пра тое, што кватэра будуецца не месяц і не два. Адпаведна названыя лічбы хутчэй за ўсё — не канчатковая сума.

Што датычыць балансу кошту жылля па раёнах, то розніца ёсць і немалая. У раёне праспектаў Скарыны (паміж станцыямі метро "Усход" і "Інстытут культуры") і Машэрава (да завода халадзільнікаў) квадратны метр агульнай плошчы аднапакаёвай кватэры каштуе 440 даляраў ЗША. Раён плошчы Юбілейная, станцыі метро "Усход", Вяснянка, Чарвякова — 380 даляраў. Вуліцы Пуліхава, Захарава — 367, Чкалава, Багдановіча, Уручча — 320. Серабранка, Захад, Розы Люксембург — 278, Паўднёвы Захад, Курасоўшчына, Масюкоўшчына — 264, Кунцаўшчына, Малінаўка, Сухарава, Ангарская — 235, Чыжоўка — 220, ваенны гарадок Уручча — 205, Сцяпянка — 176 даляраў за 1 кв.метр.

Пешшу на дзесяты паверх

"Наколькі небяспечныя фізічныя нагрузкі?
П.ВАЛОШЫН, г.Вілейка".

Незвычайна моцныя нагрузкі па-рознаму ўплываюць на трэніраваных і нетрэніраваных людзей. Так, рызыка сардэчнага прыступу павялічваецца больш чым у сто разоў, калі гэта чалавек, які вядзе малаактыўны спосаб жыцця. Такое здараецца, напрыклад, калі яму прыходзіцца падняцца пешшу на дзесяты паверх. У два разы павялічваецца рызыка ад падобных нагрузак нават для тых, хто пяць разоў на тыдзень робіць зарадку.

Важна не забываць пра гэта і садаводам-агароднікам, якія час ад часу вельмі перанапружваюцца, выязджаючы на суботу-нядзелю на свой участак.

Рызыкуйце, але з розумам

"Хачу набыць акцыі якога-небудзь акцыянернага таварыства, але пасля падзей з праславутым АТ "МММ" нешта асцерагаюся. Падкажыце, калі ласка, ці купляць мне ўсё ж такі гэтыя каштоўныя паперы?
С.КОЛАСАЎ, Мінск".

Як раяць спецыялісты, не мае сэнсу набываць акцыі толькі дзеля чыстай цікаўнасці. Гэта трэба рабіць толькі тады, калі ўпэўнены, што рызыка ўкладаў у акцыі будзе апраўдана вынікам. Прычым нельга забывацца пра банк, бо аддача на інвестыцыі ў акцыі павінна быць вышэйшай, чым банкаўскі працэнт па ўкладах. Каб дапамагчы зрабіць вам правільны выбар, прапаную адказаць на наступныя пытанні ("так", ці "не"):

1. Ці ёсць у мяне грошы звыш таго, што я павінен траціць на плату за жыллё, на харчаванне, на транспарт і на іншыя штодзённыя расходы?
2. Ці ёсць у мяне зберажэнні, якія не спатрэбяцца ў бліжэйшы час?
3. Ці гатовы я рызыкаваць і ці гатовы да таго, што магу страціць нейкую частку свайго капіталу дзеля высокага прыбытку, які чакаю?
4. Ці прываблівае мяне тое, што я павінен буду сачыць за тым, як мяняецца кошт акцый і хутка прымаць рашэнні?

Калі вам прыйшлося адмоўна адказаць на першае і другое пытанні, то вам, на жаль, пакуль яшчэ на фондавых біржах рабіць няма чаго, і лепш не звязвацца з акцыямі. Калі вы адказалі адмоўна на трэцяе ці чацвёртае пытанні, тады можаце паспрабаваць ісці далей і мець справу з акцыямі, але вельмі асцярожна. Калі вы можаце даць станоўчы адказ на ўсе чатыры прапанаваныя пытанні, то поўнасцю гатовы працаваць з фондавымі біржамі. Ваша ўзнагарода будзе патэнцыяльна большай, чым банкаўскія працэнты, якія выплачваюцца па ўкладах. Але памятайце: вы рызыкуеце ўсім, што ўкладзяце ў акцыі! Заспакаеннем для вас можа быць тое, што вы рызыкуеце толькі гэтай сумай.

Рубрыку вядзе Святлана КУЛІКОВА.
68–29–26

ДЗЕНЬ РЭСПУБЛІКІ: НАВІНЫ

Месца сустрэчы можна змяніць

У нямецкі горад Дортмунд для абмену вопытам і ўстанаўлення кантактаў паміж маладзёжнымі грамадскімі арганізацыямі дзвюх краін адправілася група студэнтаў беларускіх ВНУ. Услед за імі ў Германію, у адукацыйны цэнтр Эмлехайм, паедуць стажыравацца студэнты педагагічнага універсітэта. Яны будуць працаваць разам з нямецкімі сацыяльнымі педагогамі, у якіх набыты багаты вопыт адносін з маладымі наркаманамі, "цяжкімі" падлеткамі, дзецьмі з дзіцячых цэнтраў.

Сёлета ліга добраахвотнай працы студэнтаў рэспублікі дасць магчымасць 300 беларускім студэнтам і прадстаўнікам маладзёжных грамадскіх арганізацый, партый і рухаў пабываць за мяжой. Зразумела, што і Беларусь наведае моладзь з краін Заходняй Еўропы, ЗША, Японіі. Дарэчы, сёння ў дзіцячым аздараўленчым комплексе "Брыганціна" разам з беларускімі студэнтамі працуюць іх равеснікі з Францыі, Германіі і Японіі.

Наталля НЕВІДОМАЯ, БЕЛІНФАРМ.

ЭСТЭТЫЧНАЯ СТУДЫЯ

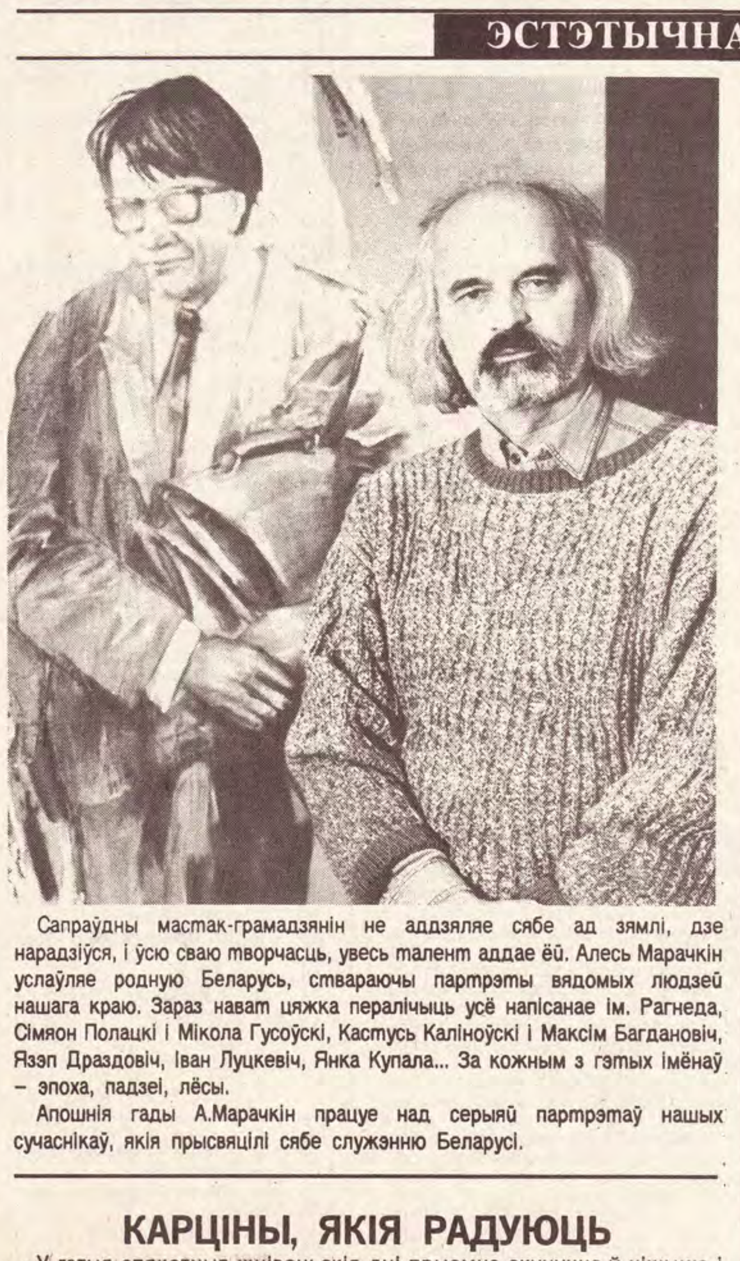

Сапраўдны мастак-грамадзянін не аддзяляе сябе ад зямлі, дзе нарадзіўся, і ўсю сваю творчасць, увесь талент аддае ёй. Алесь Марачкін услаўляе родную Беларусь, ствараючы партрэты вядомых людзей нашага краю. Зараз нават цяжка пералічыць усё напісанае ім. Рагнеда, Сімяон Полацкі і Мікола Гусоўскі, Кастусь Каліноўскі і Максім Багдановіч, Язэп Драздовіч, Іван Луцкевіч, Янка Купала... За кожным з гэтых імёнаў – эпоха, падзеі, лёсы.

Апошнія гады А.Марачкін працуе над серыяй партрэтаў нашых сучаснікаў, якія прысвяцілі сябе служэнню Беларусі.

КАРЦІНЫ, ЯКІЯ РАДУЮЦЬ

У гэтыя спякотныя жнівеньскія дні прыемна акунуцца ў цішыню і прахалоду салона-галерэі "Медэя", які размясціўся ў адной з залаў сталічнага Дома афіцэраў. Тут адкрылася першая персанальная выстаўка мастака Вадзіма Удавенкі, які працуе ва унікальнай тэхніцы пад назвай "бацік". Гэта роспіс па тонкаму палатну пры дапамозе парафіну, гарачага воску і анілінавых фарбавальнікаў. Саракагадовы майстар цяпер жыве ў Расіі — у Яснай Паляне. Да гэтага доўгі час жыў у Беларусі, вучыўся тут у нашых лепшых майстроў.

— Упершыню ў нашай галерэі прадстаўлена экспазіцыя, у якой "бацік" так сур'ёзна "прагучаў", — гаворыць мастацтвазнаўца Ларыса Бортнік. — Асноўная тэматыка гэтай выстаўкі — варыяцыі старажытнага фрэскавага жывапісу, а пад ім — старадаўнія сюжэты, іконы. Палітра фарбаў у Вадзіма Удавенкі стрыманая, прыглушаная, напоеная гармоніяй колеру і ўнутранага зместу, што стварае ўражанне прыгажосці і высакароднасці. Яго карціны проста выпраменьваюць флюіды святла, дабрыні і радасці.

Галіна ШАРАЕВА.

Вера аднаго пакалення

У кожнай сваёй кнізе ці нават болей таго — у кожным сваім творы празаік Андрэй Федарэнка як быццам мучаецца адной трывогай: "А ці так мы жывём?.." Сумненні, што перанасычаюць душу, робяць трапяткою работу сэрца, скіроўваюць на пошук адказаў на гэтае пытанне пісьменніка і зараз, у новай яго аповесці "Такое кароткае лета" ("Полымя" № 8 1994 г.).

Андрэй Федарэнка пераўвасабляецца ў свайго героя, мяняе пакаленне, спрабуючы зрабіць рэвізію ад імя сённяшніх шасцідзесяцігадовых. Ці мо ўсё шмат складаней — і шасцідзесяцігадовы выдавецкі рэдактар ёсць ніхто іншы, як сам трыццацігадовы А.Федарэнка, аўтар дзвюх празаічных кніжак? Хаця справа ў прынцыпе не ў гэтым.

Абодва яны — пісьменнікі розных пакаленняў — маюць права на трывогу. Толькі, відаць, сумнявацца над праўдзівасцю ранейшай веры шмат працей.

І тая вера, кажучы словамі Федарэнкі, фарміравала літаратуру, мастацтва як дослед рэчаіснасці: "Калі ў гэта верылі лепшыя з лепшых, дык што казаць пра "масы". Вось гэтая "аб'ектыўнасць" і звязвала, як раствор звязвае цагліны, эпізоды ваенныя, калгасныя, партыйныя, гістарычныя, любоўныя ў апавяданнях, аповесцях і раманах".

Але вышэй эпізодаў — душа. І сповед перад ёю, шуканне яе, ахова душы нават ва ўмовах "сацрэалізму" — вось гаючае сілкаванне літаратуры і той, і цяперашняй. А.Федарэнка допускае, што ганьбіць (падобна сённяшняй усеагульнай як быццам творчай барацьбе) будуць і яго пакаленне. Тым больш, што на змену спакусам адлюстраваць калгасна-вытворчую рэчаіснасць учарашніх дзён прыйшла прыхаваная бяда змены ўсяго толькі прыярытэтаў ("...справа ў тым, што пры змяненні пануючага ладу, той самай "асноўнай лініі", змяніліся не мэты, а формы літаратуры. З апісальна-рэалістычнай яна павінна стаць забаўляльнай, куды ўваходзілі б дэтэктывы, парнаграфія, містычныя жахі, фантасмагорыі, камедыі, пародыі — усё, што выклікае моцныя зрокавыя пачуцці і абцякае, не загружаючы мозг."). Пераадолець гэтую небяспеку можна толькі пры ўмове існавання найгалоўнейшай з вер — веры ў чысціню сумлення, веры, скіраванай на паратунак душы. Праўда, герой А.Федарэнкі, трапіўшы на лета ў родныя мясціны, ратуецца фізічна. І няўжо так проста: "...паздаравела цела, патроху пачало вяртацца здароўе — і дух паздаравеў, і пытанні, якія раней так палохалі, даводзілі да жаху, цяпер здаваліся не такімі ўжо і безадказнымі. Іх можна і трэба было цяпер вырашаць. Каб жыць "як і жыў"?.." Не, тут хутчэй не здароўе духу, а спроба самаапраўдацца, выратавацца гэтым самаапраўданнем. Інача навошта ж былі ўсе гэтыя сумненні, трывогі?

У аповесці "Такое кароткае лета", дзе ўжо па ўсім відавочна, што А.Федарэнка не столькі ў чужым пакаленні корпаецца, колькі спрабуе разабрацца ў сутнасці сваёй працы, вартасці яе праз будучую яшчэ прызму часу, адчуваецца пэўны схематызм. Мастацкая формула, якую спрабуе выкладзіць празаік, давесці да строгага матэматычнага вымярэння, паказвае "свае конікі", не жадаючы з'яўляцца перад чытачом голай і прамалінейнай. Перанасычаючы часам аповесць маналогамі-пытаннямі, А.Федарэнка губляе нітачку духоўнага, глыбіннага суперажывання, за якую па дарозе да чужога сэрца схапіўся чытач на самым пачатку твора. На гэткае аўтарскае рашэнне ёсць зразумелыя (але ж ці апраўданыя?) прычыны. У першую чаргу пісьменнік імкнецца да лаканічнасці, стараецца ў дыялогу з чытачом пазбавіцца ўсяго лішняга. І не заўсёды гэта на карысць твора.

Мова аповесці. У невялікім па памерах творы — нямала цікавых залацінак, што сведчаць пра сур'ёзнае стаўленне А.Федарэнкі да сваіх мастацкіх росшукаў, да вызначэння галоўнай і адзінай веры свайго пакалення. Тут ёсць і дыялектныя слоўцыадмеціны ("Ногі адтухлі і амаль не балелі", "Ну а што ж табе вадзіць?"), кожнае з якіх як быццам загадкавая планета. Ёсць і словы знаёмыя, што здзіўляюць, уражваюць ужыткам да месца, аўтарскім чуццём таго ці іншага адцення.

А што ж вера?.. Набыўшы сумненні, шчодра рассыпаныя ў пісьменніцкім леце Андрэем Федарэнкам і яго героем, нам толькі шукаць яе. Тую, сапраўдную і для кожнага ў нечым выключна асабістую веру.

Алесь КАРЛЮКЕВІЧ.

ЮБІЛЕІ

Сцяпану Кухараву – 75

Пасля Вялікай Айчыннай вайны С.Кухараў быў літсупрацоўнікам, загадчыкам аддзела рэдакцыі газеты "Чырвоная змена". Ён узнагароджаны ордэнамі Чырвонай Зоркі, Айчыннай вайны І ступені і медалямі. Заслужаны работнік культуры Беларускай ССР.

Сцяпан КУХАРАЎ

НЯЗГАСНАЕ ЛЕТА
Старонкі аповесці

(Урывак)

Надзя Светлік ніколі раней не думала, што сонца бывае звонкае. Наведаўшы старэйшую сястру Анцю ў Зазер'і, якая пасля раптоўнай смерці бацькі не прыходзіла дамоў, Надзя не магла трываць, як ціха і зацята сястра маркоціцца-знебываецца па бацьку; і сама праплакала вочы.

Надзя збочыла на пагорак і ўбачыла, як за ракой побач з вадзяным млыном, ад якога засталіся толькі абгарэлыя палі (летась млын спалілі партызаны, каб не даць фашыстам вывезці хлеб з Парэчча), мітусіліся салдаты ў чорным. Сюды ўзмоцненыя рэхам даносіліся крыкі: "Фоер! Фоер!"...

"Немцы адступаюць", — падумалася Надзі, і неабдымная радасць ахапіла яе. "Нашы, нашы ідуць!" — хацелася ёй крыкнуць. Можа, яна і крычала, але страляніна і выбухі глушылі яе голас.

Надзя ўтрапёна спынілася, азірнулася вакол, памкнулася бегчы ў вёску, але стрэлы чуліся ўсё больш выразна, і непадалёк застракаталі, ускопваючы прыдарожны пясок, кулі...

— Дурніца! Куды прэшся! — гэта быў дзядзька Зміцер, Светлікавых сусед, які тут, на пагорку, знайшоў сабе хованку ў старым акопчыку, бо быў на лузе і першы ўбачыў, што на крыжавой дарозе, блізка ад слабадскіх могілак, усчалася страляніна. За чыгункай нашы разведчыкі наткнуліся на акружаных немцаў, якія на світанку прыбіліся да ўзрэчча, кучыліся тут, не ведаючы, як выбавіцца з аблогі. Куды ні кінуцца, усюды траплялі пад абстрэл нашых.

— Артылерыя! — дрыготкім, асмяглым голасам азваўся дзядзька Зміцер і, як бы так-сяк саўладаўшы са страхам, дадаў: — Нашы прыціснулі немчуру да ракі.

Надзя раптам падхапілася, скінула з галавы белую хусцінку і з усіх ног пусцілася з пагорка і нізам бегла, імчалася да сваіх гародаў.

Дзядзька Зміцер ёй нешта крычаў, але яна не чула, і ў адзін момант апынулася ў вішанніку.

За платамі, на рацэ яшчэ грымела, і чуліся вінтовачныя і аўтаматныя стрэлы. Ды ёй ужо не так было страшна, як там, на Падлессі.

Надзя гукнула, паклікала маці. На яе голас ніхто не азваўся. Яна кінулася да акопчыка ў гародзе, што зрабіў бацька, але і там нікога. Дзе ж маці? Дзе сястрычка Тося? А што будзе з Анцяй? Яе ахапіў жах. Не помнячы сябе і не раздумваючы, па градах падбегла да пунькі.

Ля хаты пахаджвалі, завіхаючыся, чырвонаармейцы. На вуліцы, пад віслакосай, апранутай ва ўсё зялёнае бярозай стаяла паходная кухня. Маці, як памаладзелая, з узбуджаным тварам на прызбе абірае бульбу. "Мабыць, для салдатаў", — падумала Надзя і падышла бліжэй, усё яшчэ не супакоеная. Сумеўшыся, запытала нешта ў маці. Тая толькі хітнула галавой і паказала вачамі на кошык, у якім яшчэ было поўна бульбы і прамовіла:

— Во бяры ножык і памагай...

Вайскоўцы з палявой кухняй доўга не затрымаліся ў Парэччы. Папалуднаваўшы і крыху адпачыўшы, яны зняліся і рушылі па голацкай дарозе да шашы на Мінск...

Неўзабаве на падворак з цяжка наладаванымі грузавікамі і фурманкамі панаехалі новыя — мабыць, абознікі. А, магчыма, гэта была паходная майстэрня, што рухалася следам за штурмавымі ротамі і батальёнамі.

— А ты, дзяўчына, чаму адна сумуеш? — да Надзі падышоў рыжаваты хлопец-сяржант, надта ж падобны да таго слабодскага гарманіста, які набіваўся праводзіць яе, калі працавалі на торфе пры акупантах. — Такі чароўны вечар. Пойдзем, прагуляемся!

Надзея сарамліва апусціла вочы. Памкнулася нешта сказаць (яе як падбіваў нехта на гэтае спатканне), але ў гэты момант з коўратцаў выйшла маці з парожнім вядром, сурова глянула на дачку. Надзя падхапіла вядро і падаравала хлопцу цёплы праменьчык, што гарэзіўся ў вялікіх блакітных вачах, спехам пайшла да студні.

А рыжачубы сяржант-электразваршчык збянтэжана маўчаў. Ды хутка ачомаўся і напаўжартаўліва, а можа і ўсур'ёз загаварыў:

— Цётухна, аддайце нам сваю прыгажуню. Мы яе возьмем з сабою. У нас няма повара. Яна будзе нам варыць крупеню...

— Ці не бачыце, хлопцы, які з яе яшчэ повар, — занепакоілася маці. — Яшчэ дзіця. Вунь старэйшыя ёсць...

...Няспынна рухаліся на захад, ехалі і ішлі нашы войскі. Грымела грозная баявая тэхніка. (Не тое, што ў горкім сорак першым!). Воіны ў ваколіцах вёсак і пасёлкаў доўга не затрымліваліся. Праз якія пару дзён ад'ехалі з Парэчча і рамонтнікі. Спяшаліся за перадавымі наступаючымі часцямі і падраздзяленнямі на захад... Спехам развітваліся з дзяўчатамі, якім абяцалі пісаць лісты з фронта.

У Парэчча неўзабаве прыйшлі лісты з палявой пошты ад франтавікоў. Як неспадзяванак і Надзя Светлік атрымала цёплы ліст ад рыжага сяржанта ўжо ў канцы жніўня, калі рамонтнікі ўвайшлі на тэрыторыю Польшчы.

...Тут жа, у пойме Свіслачы, яшчэ не сціхала страляніна. Усё надрэчча ад слабодскіх могілак і аж да Ясноўкі і Зазер'я — уся забалочаная лугавіна была запруджана рэшткамі акружаных і разбітых нямецкіх часцей. Акружэнцы стараліся прабіцца, знайсці хоць якое выйсце. Ды куды яны не паткнуцца, усюды — цянёты і загароды, перад імі рака ў балотных зарасніках...

Уранні, калі ў незашклёныя вокны хаты Светлікаў пырснулі падзеленыя бярозавым вецьцем ранішнія промні, на падворку з'явіўся танклявы хлапчына з аўтаматам на плячы, прыпыніўся ля расчыненых коўратцаў і, нібы ў роздуме, неяк марудна пазіраў навокал, як бы рашаў нейкую загадку...

— Ой, мама... Мамачка! — крыкнула Надзя, як не зляка́ўшыся, высунулася з акна: — Уладзя!.. Наш Уладзя ідзе...

Маці ўздрыгнула, устала з услончыка ў мытніку, выцерла рукі аб фартушок і спешліва ступіла да парога, каб адчыніць дзверы. Але дзверы самі расчыніліся, і на парозе стаяў, усміхаючыся, Уладзя. Іх Уладзік, якога больш чым год не бачыла Зося Іванаўна. У атрад "Полымя", дзе Уладзя партызаніў, разы два наведвалася Надзя. Хадзіла да партызанаў і Анця, але якія тыя стрэчы — небяспечныя і кароткія.

Маці Уладзю падрыхтавала сняданак. Але таму есці расхацелася. Усяго аж калаціла ад злосці. Бандыты пад выглядам партызанаў па начах рабілі налёты, не мінаючы найперш партызанскіх сем'яў. Не сціхаў боль за бацьку, яго таксама збівалі і мучылі за сына-партызана. Злоснікі памаглі бацьку дачасна легчы ў магілу.

— Уладзя, не нудзіся ты, паеш крыху, — маці павільгатнелымі вачамі глядзела на сына і не хавала сваёй радасці і гонару. Дзіва што! Нягледзячы на такую калатнечу, на такія нягоды, што выпалі на долю яго ў семнаццаць гадоў, але, дзякаваць богу, вярнуўся жывы...

— Ці надоўга ж, сыне? — нарэшце рашылася запытаць. Вайна яшчэ не скончана, і ён мусіць быць там, дзе ўсё яшчэ паласуюць неба выбухі і грымоты...

— Не, маці, ненадоўга! — нават, як падалося Зосі Іванаўне, бесклапотна адказаў сын. — Дазволілі зайсці на якую гадзіну і загадалі з'явіцца на зборны пункт у Зарэчанску... Многія з нашых ужо залічаны ў армейскія палкі і батальёны. Некаторых партызан пакінулі для раззбраення немцаў, якія засталіся ў акружэнні. Іх во і тут, па нашых лясах і балотах, нават на палетках, у жытах, процьма. Я таксама ў гэтай групе. Нас траіх направілі сюды на ўзрэчча. Наш участак — ад Вострава да Зазер'я...

Маці аж спалатнела, але маўчала, сцяўшыся. Маўчала і Надзя, хвалюючыся за брата, які вярнуўся жывы, але цяпер ідзе, не баючыся, зноў насустрач небяспецы. І яна гатова з ім пайсці ці на фронт, ці хаця б во і сюды, у гэты рэйд, абы не сядзець дома — яе хвалявала ўсё, што рабілася навокал. Калі мінулі пакуты, настала світальная зара вызвалення.

з гісторыі Беларусі

ВЫГНАННІК...

(...ў жыцці і на троне)

...валі прускі і аўстрыйскі планы падзелу Рэчы Паспалітай.

Станіславу Панятоўскаму было суджана перажыць усе тры падзелы кінутага неспадзявана да яго ног Екацярынай II і гэтак жа лёгка адабранага ёю каралеўства.

Палякам было крыўдна. Да Расіі толькі па першаму падзелу адышлі амаль усе землі Полацкага, Віцебскага, Мсціслаўскага ваяводства, Гомель, Рагачоў, Прапойск, Чачэрск. Екацярына з гэтае нагоды пісала, што Расія "во имя Пресвятой Троицы не тронула ни единой пяди польской земли — она лишь вернула себе земли русские и белорусские..." Тут яна мела рацыю, бо магла таксама крыўдаваць, што некалі Польшча добра ўмела пакарыстацца слабасцю Расіі і наладжвала ўварванні на расійскую тэрыторыю таксама не дзеля шпацыру. Увогуле ж у выніку трох падзелаў Рэчы Паспалітай, паводле падлікаў польскіх гісторыкаў, да Расіі адышлі 462 тысячы квадратных кіламетраў тэрыторыі і 5,5 мільёна чалавек насельніцтва. Да Аўстрыі — 129 тысяч квадратных кіламетраў і 4 мільёны чалавек, да Прусіі — тэрыторыя, якая перавышала 131 тысячу квадратных кіламетраў і насельніцтва ў 2,5 мільёна чалавек.

Пасля першага падзелу дзяржавы Панятоўскі яшчэ неяк трымаўся. 3 мая 1791 г. была прынята распрацаваная пад яго кіраўніцтвам, з удзелам Ігнацыя Патоцкага і Гуга Калантая першая ў гісторыі Польшчы Канстытуцыя. Па прапанове і з удзелам караля быў падрыхтаваны Збор Законаў, названы Кодэксам Станіслава Аўгуста. У ім праводзілася ідэя ўтварэння прававой дзяржавы, у якой "усякая грамадская ўлада вынікае з волі народа". З гонарам і з надзеяй на лепшую будучыню Польшчы Панятоўскі падпісаў Канстытуцыю. Кажуць, ён сказаў пры гэтым: "Хутчэй няхай адсохне мая рука, чым падпішу які-небудзь процілеглы акт!" І хоць Канстытуцыя 1791 г. найперш дамагалася ўмацавання Канстытуцыйнай манархіі, яна мела прагрэсіўнае значэнне.

Панятоўскі адчуваў сябе надломленым. Было відавочна, што Екацярына назаўсёды адмовіла яму ў дамаганнях рукі і сэрца. Жыла падзея, што вялікая гарантка правоў Польшчы дасць згоду на ўтварэнне дынастыі Панятоўскіх на польскім троне. Кароль ужо нават абвясціў наследнікам трона сына старэйшага брата, што насіў такое ж імя, як і сам кароль. Ён пасылае прыгажуна-наследніка з далікатным даручэннем у Расію, дабівацца згоды на наследаванне трона.

Імператрыца сустрэла маладога польскага князя цёпла і ветліва. Але не болей. На хвалюючае Стася пытанне адмоўчвалася, ці давала туманныя абяцанні на нейкі будучы шлюб, які паяднае каралеўскую і польскую дынастыі. Больш празрыста і варожа выказаўся расійскі пасол у Варшаве князь Рэпнін, што "дабрабыт Польшчы не ўдасца спалучыць з дабрабытам дзяржавы расійскай".

Кароль спрабуе знайсці душэўны спакой у ажыццяўленні планаў свайго сябра Антонія Тызенгаўза па будаўніцтву ў Польшчы і Літве прамысловых прадпрыемстваў, што павінна было зрабіць краіну незалежнай, квітнеючай. Але планы сябра дзяцінства, не падтрыманыя шляхтай, лопнулі, што прывяло Панятоўскага ў адчай.

Вясной 1787 г. бліснула яшчэ адна надзея, што імператрыца прыслухаецца да просьбаў караля аб наследаванні трона. Екацярына збіраецца ў вандраванне па Крыме, і Станіслаў Панятоўскі дабіваецца згоды на сустрэчу ў Каневе. Спатканне пасля трыццаці гадоў расставання адбылося, але прынесла былым каханым адно расчараванне. Паводле сведчання Л.М.Энгельгарта, ад'ютанта Пацёмкіна, імператрыца даставіла Станіславу Панятоўскаму карону, толькі не ўсцешыла яна польскага караля, бо яму адмаўлялі ў яе наследаванні. Екацярына ўбачыла старога, разгубленага караля і не знайшла ў сваім сэрцы нічога, каб падтрымаць свайго некалі горача любімага. Гэта была іх апошняя сустрэча...

У 1793 г. Рэч Паспалітая перажыла свой другі падзел. Панятоўскі выязджае па патрабаванню імператрыцы ў Гродна.

Развенчаныя надзеі...

Пасля быў 1794 год, паўстанне пад кіраўніцтвам Тадэвуша Касцюшкі, змагара за незалежнасць ЗША і абарону Канстытуцыі Польшчы 3 мая 1792 г. Прынятыя акты аб разняволенні часткі сялян, іншых свабодах грамадзян Польшчы і Літвы ў той жа час не скасоўвалі ўлады караля. Але разгром паўстанцаў у канцы кастрычніка 1794 г. пад Мацяёвіцамі, у выніку чаго Касцюшка параненым трапіў у палон, ужо нічым не мог дапамагчы каралю. Трэці падзел Рэчы Паспалітай (у 1795 г.) паставіў апошнюю кропку. Польскае каралеўства перастала існаваць. Кароль аддае апошнія аўдыенцыі, непакоіцца пра свой далейшы лёс, ходзіць у касцёл, чытае газеты. Баючыся, каб кароль не збег за мяжу, князь Рэпнін і пасол Расіі ў Польшчы Сіверс не спускаюць з Панятоўскага вачэй, імкнучыся як мага абмежаваць яго свабоду.

Екацярыну ж гэта ўжо не хвалявала. Непрымірымая імператрыца перамагла ў ёй гарачую каханку. Бязладная ў інтыме з фаварытамі, яна была ўвасабленнем цвёрдасці і разважлівасці на троне.

Здабыўшы для сябе крывавымі рукамі Расійскую карону, яна паханжаску зняважліва ставілася да кароны Польшчы і Літвы. Імкнучыся зганьбіць польскага караля, абняславіла сябе... Па яе загаду пасля падзелу Польшчы ў Пецярбург з Варшавы прывезлі пазалочаны польскі каралеўскі трон. Паслугачы прыстасавалі яго для штодзённых фізіялагічных патрэб імператрыцы. На ім яе і разбіў у лістападзе 1796 г. паралюш...

На Расійскі прастол узышоў Павел I. У адзін з дзён ён прыняў пляменніка польскага караля, якому не суджана было стаць прадаўжальнікам дынастыі.

"Я хацеў бы прасіць вас, князь, — сказаў Павел, — аб адной паслузе. Мне вельмі прыкра, што кароль, які столькі перажыў, павінен знаходзіцца ў Расіі (маецца на ўвазе Гродна). Няхай ён выбера сабе такое месца жыхарства, якое яму больш усяго па густу, а я загадаю, каб усе сумы, якія яму выплачваюць тры дзяржавы, у дакладнасці туды пераводзіліся. Вы берацеся яму напісаць пра гэта?" Князь Станіслаў адказаў: "Ваша вялікасць, просьба ваша вельмі прыемная, каб я адмовіўся". Князь доўга разважаў над прапановай імператара, нават раіўся наконт яе з самім Рэпніным. Яны пагадзіліся, што ва ўмовах вайны ў Еўропе знайсці спакойнае месца няпроста...

Затым была новая сустрэча з імператарам, які выказаў князю Станіславу сваё рашэнне:

— Я запрасіў караля ў Пецярбург...

На што князь сказаў:

— Значыць, ваша вялікасць збіраецца пакінуць сталіцу?

— Гэта чаму ж? — запытаў Павел.

— Таму, што я не ўяўляю, каб імператар пастаянна меў перад вачамі караля, якога Расія пазбавіла кароны, — адказаў з уласцівай адкрытасцю князь.

— Ну, калі толькі гэта, — адказаў Імператар, — то ад яго будзе залежаць, захоча ён мяне бачыць ці не...

Становішча караля, спалоненага ў сваім Гродзенскім палацы, было незайздросным. Яму нічога не заставалася, як згадзіцца на прапанову Паўла. Неўзабаве ён прыехаў у расійскую сталіцу. Князь Станіслаў напісаў, што прыезд караля ў Пецярбург быў самым самотным днём ягонага жыцця...

Кароль назаўсёды развітаўся з тронам і Радзімай, наследнік назаўжды страціў магчымасць наследаваць старажытную карону пястаў...

У Пецярбургу былы кароль адчувае сябе ніякавата. Двухсэнсоўнае яго становішча разумее пляменнік, які заўсёды побач, суправаджае дзядзьку ў тэатр, Эрмітаж, у майстэрню мастачкі Віжэ-Лебрэн, іншым разам караля бачаць на прыдворных балях. Стары, знямоглы ён яшчэ спрабуе трымацца бадзёра і з гонарам, але гэта яму не ўдаецца. Усе разумеюць, што дарэмна лёс наканаваў каралю перажыць свой трон і няшчаснае сваё каралеўства...

У лютым 1798 г. кароль Станіслаў-Аўгуст Панятоўскі памёр і быў пахаваны без усялякіх урачыстасцей у касцёле на Неўскім праспекце, непадалёку ад атэля Кулона. Маркіз Адольф дэ Кюстын, французскі вандроўнік і пісьменнік, які ў 1839 г. пабываў у Расіі, у сваіх запісках адзначае, што менавіта ў гэтым каталіцкім храме ён бачыў надмагільную пліту з кароткім надпісам "Понятовский".

Ішоў час. Лёсам Польшчы і Беларусі выпадалі новыя выпрабаванні, перагортваліся складаныя старонкі жыцця. Імя апошняга караля Польшчы і Вялікага княства Літоўскага не забылася. Польская грамадскасць звярнулася да ўрада СССР з просьбай перадаць астанкі Станіслава Аўгуста Панятоўскага для пахавання ў радавым маёнтку Воўчын. У 1939 г. такая згода была атрымана. Ліпеньскай ноччу кароль вярнуўся ў месца свайго нараджэння. Мясцовы святар Антон Чыжэвіч наладзіў збор сродкаў і адрамантаваў Троіцкі касцёл. Тут, у яго крыпце, і паставілі дастаўленую з Расіі труну...

Пасля другой сусветнай вайны многія жыхары Воўчына і ксёндз Антон Чыжэвіч выехалі ў Польшчу. Зніклі дакументы, якія б зрабілі наш допіс больш дэталёвым і дакладным. Будзем спадзявацца, што знойдуцца сведкі былога, падкажуць месца знаходжання астанкаў караля Станіслава Аўгуста.

Гісторыя дарэ ўсё і ўсім. У далячынь стагоддзяў адышлі дакоры і крыўды, адрасаваныя суайчыннікамі Польшчы і Літвы свайму няшчаснаму каралю. За смугою часу расталі і беды Рэчы Паспалітай. Жыве Польшча, жыве Беларусь, і пакуль жывуць іх народы — не згасне памяць. Варта толькі не паўтарыць памылак мінулага, берагчы выпакутаваны набытак гісторыі.

Кур'ер "ЧЗ"

Абмяняліся... мастацтвам

Яшчэ адну старонку ў міждзяржаўныя культурныя сувязі ўпісалі Беларусь і Славакія.

У горадзе Нітра падрыхтавана экспазіцыя нашых маладых мастакоў. А 11 жніўня ў Нацыянальным мастацкім музеі рэспублікі адкрылася выстаўка шасці маладых мастакоў са Славакіі. Тут прадстаўлены самыя розныя напрамкі сучаснага мастацтва ў жывапісе, графіцы і скульптуры.

Здагадка краязнаўцаў

Лельчыцкія краязнаўцы пацвердзілі версію аб наведванні тутэйшых месцаў прапаведнікам і геніяльным мысліцелем свайго часу Кірылам Тураўскім.

Гістарычныя звесткі ўзяты з выдадзенай у 1867 годзе кнігі "Успаміны аб старажытнай праваслаўнай Заходняй Русі", знойдзенай у мясцовай Свята-Троіцкай праваслаўнай царкве.

БЕЛІНФАРМ.

Незвычайная выстава

адкрыта ў гродзенскай галерэі "У майстра".

Яе аўтар — жыхар абласнога цэнтра Ілья Калыбалаў. Ён дасканала асвоіў тэхніку разьбы на такіх матэрыялах, як гіпс, косць, метал, каштоўныя пароды дрэва, і вырабляе унікальныя па прыгажосці рэчы. З творамі гродзенскага майстра мінчане ўжо знаёміліся на выставе эксперыментаў культуры і жывапісу. А землякі могуць бачыць іх у кінатэатры "Космас" і магазіне "Спадарожнік", дзе яны ўпрыгожваюць інтэр'ер.

Лілія АСТРАВЕЦКАЯ.

Ісус кліча да адзінства

17 жніўня ў Палацы спорту распачнецца Міжнародны месіянскі яўрэйскі фестываль, які ўжо прайшоў у Санкт-Пецярбургу і Маскве. Фестываль запрашае ўсіх — незалежна ад нацыянальнасці і веравызнання.

Джанатан Берніс — цяпер месіянскі рабін і дырэктар яўрэйскіх месіянскіх фестываляў — некалі марыў пра кар'еру бізнесмена. Але ва універсітэце, далучыўшыся да групы маладых людзей, якія вывучалі Біблію, раптам зразумеў, што кожны можа знайсці свой уласны шлях да Бога. Вызначыўшы мэту свайго жыцця — дапамагчы блізкім адшукаць гэты шлях, ён памяняў сваё наладжанае жыццё ў Нью-Йорку на Санкт-Пецярбург з яго бытавымі праблемамі, дзе ў маі мінулага года і арганізаваў першы Хрысціянскі фестываль яўрэйскай музыкі і танца, імкнучыся пабудаваць своеасаблівы мост паміж іудаізмам і хрысціянствам. Менавіта такім чынам — праз радасць і задавальненне, музыку і спевы.

У канцэртах, што будуць праходзіць штовечар на працягу трох дзён, госці і ўдзельнікі ўбачаць знакамітых спевакоў з Еўропы, ЗША і Ізраіля, добра вядомую ў Англіі Хелен Шапіра, што пачынала сваю кар'еру разам з "Бітлз", Джанатана Сэптэла, які доўгі час супрацоўнічаў з кампаніяй Уолта Дыснея, а таксама Віктара Кліменку, якога любяць не толькі ў Фінляндыі. У якасці гасцей мяркуецца запрасіць беларускага прэзідэнта, членаў Кабінета Міністраў і парламента.

Магчыма, пасля фестывалю ў Мінску будзе створана свая ініцыятыўная група, як гэта адбылося ў Санкт-Пецярбургу і Маскве, што стане друкаваць і распаўсюджваць духоўную літаратуру, арганізоўваць разнастайную гуманітарную дапамогу.

Кожны, хто прыйдзе на фестываль, атрымае ў падарунак кніжку "Шлях ісціны", якая распавядае пра амерыканскага бізнесмена, які ў рэшце рэшт знайшоў Бога ў сваім сэрцы.

У кастрычніку падобны фестываль адбудзецца ў Кіеве, потым яшчэ тры — па гарадах былога Саюза, і яшчэ адзін — у Будапешце. Недарэмна ж яшчэ ў Старым запавеце адзначалася: "Працвітаць — у адзінстве"...

Ірына ЗАВАДСКАЯ.

ЦЁМНЫ БОК МЕСЯЦА

(Працяг. Пачатак у мінулым выпуску).

З гісторыі НЛА: дэсант у Амерыцы

...Агульнае вар'яцтва набыло памеры нацыянальнай катастрофы. У Пітсбургу жанчына спрабавала пакончыць з сабой, каб не трапіць ў лапы марсіянам. У Сан-Францыска нейкі добраахвотнік са зброяй у руках сабраўся штурмаваць памяшканне арсенала, каб "пакараць гэтых з Марса". У Правідэнсе істэрычныя жаночыя галасы патрабавалі па тэлефоне ад мэра адключыць усё святло ў горадзе, каб марсіяне "не заўважылі Правідэнс і прайшлі міма". У Бостане шматлікія відавочцы паведамлялі пра пажары і велізарныя разбурэнні...

І ніхто — ну ніхто! — не звярнуў увагі на тое, што ў ранішняй газеце ў праграме радыёперадач чорным па беламу значылася... радыёп'еса па раману Уэлса "Вайна светаў". Мала таго, у час трансляцыі дыктар тройчы (!) — у пачатку перадачы, у сярэдзіне і ў канцы — выразна інфармаваў слухачоў: "Радыёвяшчальная кампанія "Каламбія" рада прадставіць шаноўнаму спадарству інсцэніроўку рамана Герберта Уэлса "Вайна светаў"... Не пачулі!

Не заўважылі ў перадачы і дэталяў, якія павінны былі прымусіць людзей хаця б задумацца.

Марсіяне стартавалі з роднай планеты, пераадолелі шлях ад Марса да Зямлі даўжынёй у сотні мільярдаў кіламетраў, прызямліліся, атакавалі і разбілі воінскія злучэнні зямлян, парушылі камунікацыі, дэмаралізавалі масы насельніцтва Усходняга пабярэжжа ЗША, акупіравалі значную тэрыторыю — і ўсё гэта за тры чвэрці гадзіны!

...Як высветлілася крыху пазней, злашчасную інсцэніроўку "Вайна светаў" ажыццявіў вечарам 30 кастрычніка 1938 года малады рэжысёр, якога (вось сапраўды фантастычны збег акалічнасцяў) таксама звалі Уэлс. Сам. Імя, праўда, у яго было іншае — Орсан. Задума была сапраўды дзёрзкай: пераўтварыць фантастычны раман у рэпартаж з месца здарэння. І дату — вечар 30 кастрычніка — выбралі невыпадкова: напярэдадні Дня Усіх Святых — традыцыйнае амерыканскае свята жартаў і розыгрышаў "Хэлоўін". Усё дзеянне было разыграна акцёрамі "Мерк'юры-тэатра", а выступленне "міністра ўнутраных спраў" прачытаў артыст, які крыху ўмеў падрабляць голас Рузвельта.

Вынікі гэтага "жарту", аднак, перасягнулі ўсе чаканні. На наступны дзень газеты абышоў здымак абвінавачанага Орсана Уэлса ў натоўпе рэпарцёраў. Яго можна было зразумець: рэжысёра і іншых удзельнікаў сенсацыйнай перадачы ледзь не лінчаваў раз'юшаны натоўп. А ў судах ужо закруціліся махавікі многамільённых спраў па ісках ахвяр "марсіянскіх жарцікаў". Справы гэтыя, праўда, даволі хутка былі закрыты, пасля таго як кампанія Сі-бі-эс спаслалася на цытаванае намі дыктарскае паведамленне. А Орсан Уэлс ператварыўся ў нацыянальную славутасць. Цікава, што ўжо на зыходзе 1938 года плата за стаянку аўтамашын у Гроверс-Міл (вёска, дзе пачалася "экспансія марсіян") узрасла ўдвая, а пакоі ў мясцовых атэлях здаваліся турыстам за фантастычны кошт, але людзі ішлі, каб пабываць на легендарным месцы "высадкі" марсіян.

Адзін з непасрэдных "вінаўнікаў" падзей — амерыканскі сцэнарыст Говард Кох — пазней, у 1978 годзе выпусціў пра іх кнігу пад назвай "Перадача, якая выклікала паніку". Цытуем: "Замест таго, каб слухаць радыёпрамоўцаў, амерыканцы ў той вечар успрымалі зусім іншае. Тое, што ўжо было сфарміравана ў іх свядомасці".

Такім чынам, трэба мець на ўвазе, што людзі часам бачаць і чуюць тое, што... хацелі б бачыць і чуць. Паніка і ледзь не вар'яцтва, якія закранулі значную частку насельніцтва ЗША (паводле падлікаў, каля 1,2 мільёна), у значнай ступені былі "справакаванымі" сродкамі масавай інфармацыі з іх адвечнай цягай да загадкавых і таямнічых з'яў. Атрымаўся свайго роду эфект зваротнай сувязі. Нагадаем, што адбылося гэта ўсё ў Амерыцы, але ўсё ж у 30-х гадах, калі, бадай, ніхто яшчэ не задумваўся аб магчымасці і магутнасці прэсы і радыё, а тым больш тэлебачання. Што ж тады казаць пра сённяшнія дні? Хто можа даць гарантыю, што сродкі масавай інфармацыі вольна ці нявольна не справакуюць новую хвалю эпідэміі на падставе цягі чалавецтва да ўсяго невядомага?

Ведзьмы
(Гісторыя)

Бадай, самыя вядомыя і адыёзныя прадстаўніцы нячыстай сілы. Існавалі яшчэ ў язычніцкія часы, але асаблівае распаўсюджванне іх назіралася ў Сярэднявеччы, таму царкоўная інквізіцыя і вымушана была прымаць адпаведныя і вельмі дзейсныя меры...

Ведзьмам прыпісвалася здольнасць уздзейнічаць на прыроду і чалавека, рабіць звышнатуральныя ўчынкі — пераўвасабляцца ў звяроў, праходзіць праз зачыненыя дзверы, лятаць па паветры на розных хатніх рэчах, выкрадаць у людзей сэрцы, выклікаць розныя хваробы, псаваць жывёлу, ураджай і многае іншае. Лічылася, што ведзьмы робяць хаўрус з самім Чортам, ідуць да яго ў палюбоўніцы і верна служаць.

Цікава, што спачатку хрысціянская царква адносілася да ведзьмаў даволі лаяльна. Дакладней, яна проста заклікала ў іх не верыць. Вось цытата з паслання кароля Карла Вялікага 785-га года: "Калі хто, аслеплены д'ябалам, падобна язычніку, будзе верыць, што хто-небудзь можа быць ведзьмай і на падставе гэтага спаліць яе, той падлягае пакаранню смерцю". Вось так проста і ясна.

Але час мяняецца. Пачынаючы з XIII стагоддзя, багасловы, схаласты, інквізітары прызналі за асобнымі жанчынамі (радзей — мужчынамі) здольнасць тварыць маляфіцый — чорную магію. Пачалося славутае "паляванне на ведзьмаў". Амаль па ўсёй Еўропе шырока распаўсюдзіўся масавы псіхоз. Була (указ) папы Інакенція VIII "З найвялікшай рачыстасцю" абвяшчала ерассю самое невер'е ў існаванне ведзьмаў і іх д'ябальскую здольнасць шкодзіць людзям. Нарэшце, у 1487-89 гадах езуітамі Інстытарысам і Шпрэнгерам быў створаны вядомы "Молат ведзьмаў". Ён абгрунтоўваў неабходнасць жорсткіх рэпрэсій і на доўгі час зрабіўся кіраўніцтвам для царкоўных і свецкіх судоў, якія займаліся справамі аб ведаўстве. Працытуем урывак з вялікай "навуковай працы" двух манахаў: "У далейшым спаленая лазніца распавядала, якім чынам яна сама была спакушана нейкай старой: на дарозе яна сустрэла дэмана ў чалавечым абліччы... Калі ж дэман-інкуб яе апытаў, ён сказаў: "Я д'ябал, і калі ты хочаш, я заўсёды буду гатовым да паслуг і не пакіну цябе ні ў якой патрэбе". Яна згадзілася на гэта і на працягу васемнаццаці гадоў рабіла ўсё, што д'ябальская асоба патрабавала пры поўным, зразумела, адмаўленні веры".

Пачаліся масавыя экзекуцыі. Першы такі працэс, які скончыўся вялікім вогнішчам, адбыўся ў 1274 годзе. І пайшло-паехала... Пакутлівай смерці папярэднічалі нясцерпныя мукі катавання, бо царкоўнікі былі ўпэўнены ў тым, што д'ябал, які завалодаў жанчынай, чыніць перашкоды "чыстасардэчнаму прызнанню" ў ведзьмастве. Пасля атрыманага прызнання ведзьмы спальвалі, а тых нямногіх, хто вытрымліваў катаванні, абвяшчалі невіннымі і, скалечаных, адпускалі на волю...

На Беларусі, хаця, можа, і не было такой масавасці, страшныя вогнішчы палалі не горш, чым на Захадзе. Маўляў, усё як у людзей. Вось прыклад скаргі ўпраўляючага маёнтка графа Тышкевіча (дакументы сярэдзіны XVIII стагоддзя): "Ясна вяльможны пане! З дазволу, які вяртаюцца дахаты, дакладваю, што з Вашага дазволу спаліў я шэсць чараўніц: тры прызналіся, астатнія — не. Дзве з іх састарэлыя, трэцяя таксама гадоў пяцідзесяці, да таго ж 11 дзён яны ўсе прасядзелі ў мяне пад чанам, дык, мусіць, і іншых зачаравалі. Вось і цяпер панскае жыта ў двух месцах заломлена. Я збіраю цяпер з дзесяці касцёлаў свянцоную ваду і буду на ёй варыць кісель, кажуць, абавязкова ўсе чараўнікі прыбягуць прасіць кісялю, тады яшчэ будзе мне працы! Вось і пан Эпернэці, па нашаму прыкладу, спаліў жанчыну і мужчыну... Гэты няшчасны ні ў чым не прызнаўся, затое жанчына прызналася ва ўсім і з вялікім адчаем пайшла на той свет..."

Гісторыю ведзьмаў і ведзьмарства ЦБМ працягне ў наступных выпусках, а пакуль што прапануем дапытлівым чытачам адну з замоў таго раздзела чорнай магіі, які прысвечаны пераўтварэнню звычайнай жанчыны ў адмысловую ведзьму:

Эка, эка Азарах, эка, эка Замялак
Бачабэ лача бачабэ
Ламак ках ачабачэ...
Поспехаў вам, шаноўныя жанчыны!

Ведзьмы (Сучаснасць)

Найбольш вядомыя з іх жывуць у Англіі і ЗША. У Чыкага існуе група "Паганскі шлях", на чале якой стаіць "вярхоўны жрэц" Герман Індэрэ і "вярхоўная жрыца" Дона Колі. У Лонг-Айлендзе муж і жонка Рэйманд і Розмары Баклэнд адкрылі музей чараўніцтва (падобны да яго існуе і на брытанскім востраве Мэн). Луіза Хюбнер (місіс Лія) афіцыйна выбрана вярхоўнай чарадзейкай графства Лос-Анжэлес. Эліза Стрыклэнд адкрыла ў Сан-Францыска чараўніцкі магазін.

"Вялікая жрыца" Лондана Мексін Мэрыс — па-д'ябальску прыгожая і крыху касавокая (як і належыць сапраўднай ведзьме!). Лэдзі Джудзіт — правадніца сан-францыскіх знахараў — у джынсах, ботах, на галаве вянок з дзікіх кветак. Прыгожа, праўда? А вось міс Анкарт любіць здымацца голай з мячом, кубкам і праламаным чэрапам у руках. Што ж, у кожнага свой густ...

Рубрыку склаў і вядзе Вінцук КАВАЛЕНКА.

ПЕРАПІСКА

Давайце пазнаёмімся

Паважаныя спадары і спадарыні! Нагадваем Вам, што "Чырвоная змена" прымае аб'явы для завочнага клуба знаёмстваў бясплатна.

■ "Хачу знайсці спадарожніцу жыцця. Хоць і няма ніякай надзеі, але, калі ты дзе-небудзь адна і не ведаеш, з кім падзяліцца сваімі нягодамі і радасцямі, – напішы мне.

Пра сябе: 30/158, па гараскопу Скарпіён, жанаты не быў. Пажадана фота, якое абяцаю вярнуць.

Пісаць на адрас: 223640, г.Слуцк, Гарадзішча, п/с 32. Міхаілу".

■ "Жадаю пазнаёміцца з сімпатычным, цікавым, з добрым пачуццём гумару хлопцам да 20-ці гадоў.

Пра сябе: 16/170, Скарпіён, стройная, сімпатычная, вясёлая, працавітая. Жыву ў сельскай мясцовасці. Люблю слухаць сучасную музыку. Адкажу на ўсе лісты (пажадана з фота).

Пісаць на адрас: 211972, Віцебская вобл., Браслаўскі р-н, п/а Ахрэмаўцы, вул.Азёрная, 7. Сапун Наталлі".

■ "Мне 35/166/70, па гараскопу Рыба. Раней жанаты не быў. Вяду здаровы спосаб жыцця.

З мэтай стварэння сям'і пазнаёмлюся з жанчынай 28-35 гадоў. Адкажу на ўсе лісты з фота.

Пісаць на адрас: 223810, Мінская вобл., г.Любань, вул.Дзяржынскага, 4/1. Жэчку В.Н.".

Шукаю сяброў

■ "Мне 14/175, па гараскопу Стралец, вочы карыя, валасы чорныя. Люблю слухаць сучасную музыку.

Жадаю пазнаёміцца з дзяўчатамі 12-15 гадоў і хлопцамі 14-16 гадоў. Адкажу на ўсе лісты.

Пісаць на адрас: 231300, Гродзенская вобл., г.Ліда, вул.Прытыцкага, д.12, кв.113. Івуць Алене".

■ "Мне 15/165,, па гараскопу Вадалей. Валасы цёмна-русыя. Люблю слухаць сучасную музыку.

Адкажу на ўсе лісты.

Пісаць на адрас: 211486, Віцебская вобл. Ушацкі р-н, в.Касары. Ільюшэвічу Андрэю".

■ "Пазнаёмлюся з цікавай, сімпатычнай дзяўчынай 13-14 гадоў з вясёлым характарам.

Пра сябе: 13/139, вочы блакітныя, валасы русыя, Авен, займаюся трусагадоўляй.

Пісаць на адрас: 231951, Гродзенская вобл., Зэльвенскі р-н, в.Залацеева, д.97а. Філёнчыку Аляксандру".

■ "Алена 15/162 і Аня 15/161 жадаюць пазнаёміцца з хлопцамі 16-18 гадоў для перапіскі.

Пісаць на адрас: 222120, Мінская вобл., г,Барысаў, вул.Ватуціна, д.34, кв.37. Алене".

ПАВЕДАМЛЕННЕ АБ ПРАВЯДЗЕННІ АДКРЫТАЙ ПАДПІСКІ НА АКЦЫІ СПЕЦЫЯЛІЗАВАНАГА ІНВЕСТЫЦЫЙНАГА ФОНДУ, ЯКІ АКУМУЛІРУЕ ІМЯННЫЯ ПРЫВАТЫЗАЦЫЙНЫЯ ЧЭКІ "МАЁМАСЦЬ", "ІНВЕСТЫКОН".

З моманту апублікавання гэтага Паведамлення пачынаецца падпіска на акцыі спецыялізаванага інвестыцыйнага фонду, які акумуліруе імянныя прыватызацыйныя чэкі "Маёмасць", "Інвестыкон" (у далейшым Фонд).

Фонд ствараецца для прыцягнення грашовых сродкаў грамадзян і юрыдычных асоб, а таксама прыватызацыйных чэкаў з мэтай інвесціравання сродкаў у каштоўныя паперы іншых эмітэнтаў, а таксама ўкладання іх у банкі. Дзейнасць Фонду накіравана на зніжэнне індывідуальнай прадпрымальніцкай рызыкі саўладальнікаў Фонду і павышэнне даходнасці іх укладанняў за кошт прафесіянальнага кіравання іх інвестыцыямі і кантролю за такім кіраваннем.

Фонд ствараецца на няпэўны тэрмін, але як спецыялізаваны абмяжоўваецца тэрмінам дзеяння імянных прыватызацыйных чэкаў "Маёмасць".

Заснавальнікамі Фонду з'яўляюцца:

1. Гандлёвы дом "Мы з вамі" (000)– набывае 1300 акцый (65 працэнтаў). Юрыдычны адрас: 220093, г.Мінск, 1-ы Пуцяправодны завулак, 31.
2. Іванеў Анатоль Міхайлавіч – набывае 40 акцый (2 працэнты). Адрас: 220124, г.Мінск, вул. Лынькова, д.105, кв. 8.
3. Сідарэнка Валерый Міхайлавіч – набывае 40 акцый (2 працэнты). Адрас: 220104, г.Мінск, вул. Жудро, д.37, кв. 105.
4. Хадорык Ірына Анатольеўна – набывае 40 акцый (2 працэнты). Адрас: 220056, г.Мінск, вул. Палявая, д.8, кв. 40.

Аб'яўлены ўстаўны фонд – 50 000 000 (пяцьдзесят мільёнаў) рублёў – падзелены на 2 000 (дзве тысячы) простых імянных акцый намінальным коштам 25 000 (дваццаць пяць тысяч) рублёў кожная.

Падпіска на акцыі Фонду ажыццяўляецца на працягу 2 месяцаў з моманту апублікавання гэтага Паведамлення ў друку.

Устаноўчая канферэнцыя склікаецца не пазней чым праз месяц з моманту заканчэння падпіскі.

Набыццё акцый ажыццяўляецца на аснове дагавора, які заключаецца паміж пакупніком і заснавальнікамі. У дагаворы абгаворваюцца ўсе ўмовы набыцця і аплаты акцый.

Набыццё акцый Фонду ажыццяўляецца па адрасу:г.Мінск, вул. Прытыцкага, 46. Час: штодзень з 9 да 17 гадзін, акрамя суботы і нядзелі. Памер дывідэндаў па акцыях, даты аб'яўлення і выплаты дывідэндаў вызначаюцца Праўленнем Фонду і зацвярджаюцца Сходам акцыянераў.

У выпадку недасягнення ўзроўню падпіскі фактычна набраны памер устаўнога фонду зацвярджаецца на ўстаноўчай канферэнцыі пры ўмове, што ўстаўны фонд сфарміраваны ў памеры, які адпавядае патрабаванням заканадаўства.

Пры адмове ад выпуску акцый, а таксама ў выпадку, калі прызнана, што падпіска не адбылася, заснавальнікі абавязуюцца вярнуць сродкі, атрыманыя ад падпіскі, у месячны тэрмін па месцы правядзення падпіскі.

У выпадку перавышэння ўзроўню падпіскі заснавальнікамі прымаецца рашэнне аб павелічэнні памеру ўстаўнога фонду і працягу падпіскі ў межах устаноўленага тэрміну.

Умовамі адмаўлення ў падпісцы на акцыі Фонду з боку апошняга з'яўляюцца:

- непрадстаўленне пакупніком акцый Фонду дэкларацыі аб аб'ёмах і крыніцах інвестыцый, ажыццяўляемых на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь, у выпадках, калі такое патрабуецца ў адпаведнасці з заканадаўствам Рэспублікі Беларусь.

Унясенне сродкаў на падпіску ажыццяўляецца падпісчыкам або ад яго імя на часовы рахунак 300467051 у Ленінскім аддзяленні Белбізнесбанка па г.Мінску, код 763.

Сродкі, набытыя шляхам падпіскі на акцыі, да правядзення ўстаноўчай канферэнцыі заснавальнікамі не выкарыстоўваюцца.

Па пытаннях набыцця акцый і азнаямлення з больш падрабязнай інфармацыяй (праспектам эмісіі і інш.) звяртацца па адрасу: 220082, г.Мінск, вул. Прытыцкага, 46.

КІНААФІША МІНСКА

У гонар юбілея кіно

У гарадах і вёсках рэспублікі працягваюцца тэматычныя паказы кінафільмаў, прысвечаных 70–годдзю беларускага кіно. Жывую цікавасць выклікаюць у гледачоў такія беларускія мастацкія кінакарціны, як "Сорак хвілін да світання", "Нашы суседзі", "Шчасце трэба ахоўваць", "Колькі летаў, колькі зімаў", "Расклад на паслязаўтра", "Я родам з дзяцінства", "Саша–Сашачка", "Пісьмы да жывых", "Жыў–быў Пётр", "Восеньскі падарунак фей", "Рамантык", "Наш чалавек у Сан–Рэма", "Усё наперадзе", "Не забудзьце выключыць тэлевізар" і шмат іншых. Паўсюдна дэманструюцца беларускія хранікальна–дакументальныя, навукова–папулярныя і мультыплікацыйныя кінакарціны.

"Меладрама з замахам"

Карціну перадаюць на суд гледачоў кінематаграфісты Украіны. Яе паставіў па матывах аповесці Вікторыі Токаравай "Пяць постацей на пастаменце" рэжысёр Мікалай Мятліцкі.

Жыццё журналісткі Тамары Кругловай было падобна на жыццё многіх сучасных жанчын, якія разрываюцца паміж працай, беганінай па магазінах, уладкаваннем быту і сям'ёй. А ў самой Тамары, акрамя гэтага стандартнага бабскага набору, быў яшчэ і муж-алкаголік, у перапынках паміж запоямі – таленавіты скульптар. Ох і цяжка ж было Тамары з дэградуючай творчай натурай – і бізуном, і пернікам спрабавала яна завабіць мужа на лячэнне. Пагражала выкінуцца з акна, але, відаць, усё дарэмна. П'яны Малышаў на шантаж не паддаваўся, а Тамара, між тым, гатова была і на самай справе выканаць пагрозу. У перапынках паміж сямейнымі бойкамі жанчыне трэба было яшчэ і сына Алёшку выхоўваць, пры жывым бацьку – сірату. Словам, вявёрка ў коле. Дакладней, "у цюбецейцы", як Тамара сама сябе называла.

Аднаго разу, калі Тамара, насабачыўшыся дома, у чарговы раз прыбегла ў рэдакцыю, сяброўка Нэлка з аддзела пісьмаў параіла ёй кінуць усё і з'ехаць у камандзіроўку. Хаця б на некалькі дзён адключыцца ад турбот, мітусні і Малышава "пад чаркай". І пісьмо, з якім журналісту Кругловай Тамары Мікалаеўне трэба было разабрацца, было зручнае – на Палтаўшчыне хлопец Пятро Даўгань ударыў цешчу сякерай, за што і атрымаў вялікі тэрмін.

З пісьмом Круглова разабралася, са сваякамі пагутарыла, цешчу, жывую і здаровую, апытала, і, нечакана для сябе... закахалася.

Запамінальныя вобразы ствараюць у фільме Ірына Мятліцкая, Альберт Філозаў, Валерый Легін, Таццяна Рудзіна.

"Нявеста з Парыжа"

Карціна пастаўлена рэжысёрам Атарам Дугладзе на кінастудыі "Ленфільм", сцэнарый напісалі Барыс Рацэр і Уладзімір Канстанцінаў пры ўдзеле Атара Дугладзе.

Уся гэтая вясёлая гісторыя пачалася з абцасіка француженкі. Ён зламаўся на пецярбургскім тратуары, і мадам Дзюбуа, турыстка з Парыжа, звярнулася па дапамогу ў бліжэйшую майстэрню. Парыжанцы дапамаглі хутка, мадам Дзюбуа і прыёмшчыца Вера Сідарава адразу ж спадабаліся адна адной. Вера атрымала запрашэнне наведаць Парыж і ў сваю чаргу запрасіла ў Пецярбург пляменніцу мадам Дзюбуа Арлет, пра любоў якой да Расіі, радзімы не вельмі далёкіх продкаў, паспела паведаміць гаваркая француженка.

Так у кватэры Сідаравых з'явілася прыехаўшая пагасціць чароўная Арлет. Шчыра кажучы, запрашаючы яе, Вера не толькі праяўляла рускую гасціннасць, але і планавала ажаніць з іншаземкай свайго трыццацігадовага сына Валодзю. А затым адправіць яго з жонкай за мяжу, каб ён пажыў па-чалавечы далёка ад чэргаў, праблем і мітусні. Але Валодзя прыняў маміну ідэю ў штыкі. Француженка яму не спадабалася. Шумлівая, залішне гаваркая і бесцырымонная Арлет раздражняла яго сваёй прыхільнасцю да рэвалюцыйнага былога "калыскі рэвалюцыі". Яе радавалі палітычныя маніфестацыі і мітынгі, хлебныя чэргі, расчульвалі мемарыяльныя ленінскія месцы і помнікі. "Катастрафічна цікава, як у 1917 годзе", – растлумачвала яна Валодзю. З абавязкамі гіда ён яшчэ неяк спраўляўся, але выконваў іх з халодным сэрцам.

Каб халадок растаў, спатрэбілася чарада смешных прыгод і бязладдзя, чароўных белых начэй і... рэўнасці.

У галоўных ролях выступаюць Аляксандра Захарава, Андрэй Сакалоў, Галіна Польскіх, Станіслаў Садальскі.

"Адшукваецца небяспечны злачынца"

Фільм зняты расійскімі кінематаграфістамі. Аўтар сцэнарыя – Уладзімір Раманаў, па ідэі і пры ўдзеле Георгія Гахокія, рэжысёр – Георгій Гахокія.

Хто ён такі – гэты "небяспечны злачынца", якога, мяркуючы па назве фільма, тыповага для сучаснага "крымінальнага" кінарэпертуару, трэба адшукваць? Якую небяспеку і для каго можа ўяўляць палкоўнік Чарных, узорны афіцэр, дысцыплінаваны камуніст і ўвогуле цудоўны чалавек?

Аўтары фільма папярэджваюць, што не ставілі сабе мэтай расказаць пра канкрэтную падзею ці чалавека. І ў гэтым няцяжка пераканацца. На экране – першыя гады перабудовы з абвостранай барацьбой паміж дэмакратычнымі сіламі і прыхільнікамі таталітарнага рэжыму, са спробамі ўцягнуць у супрацьборства армію. Але з трыбуны З'езда народных дэпутатаў гучыць напамін аб новачаркаскай трагедыі 1962 года і справы 30-гадовай даўнасці зліваюцца з тым, што нядаўна адбывалася на вуліцах Тбілісі, Вільнюса і Масквы. Гісторыя палкоўніка Чарных робіцца збіральнай, і можа, гэтым вытлумачваецца некаторая прамалінейнасць і ў паказе драматычных увогуле падзей, і ў трактоўцы вобразаў герояў – таксама збіральных. А Міхаіл Чарных часам выглядае нейкім увасабленнем ледзь ці не ўсіх магчымых станоўчых якасцей, якія праходзяць праверку ў вельмі экстрэмальных умовах.

Рабочыя вялікага завода выйшлі на вуліцу, пратэстуючы супраць самавольства і беззаконня партыйных уладаў. Камандзіру танкавага палка Чарных загадана спыніць дэманстрантаў. Ці выканае ён гэты, па сутнасці, злачынны загад? Але палкоўнік кіруецца не пунктамі воінскага статута і не патрабаваннем партыйнай дысцыпліны, а прынцыпамі маральнасці. Ён кажа: "Не!..".

16 жніўня

"МАСКВА":"Луна-парк"** – 17.40. "Прыдуркі ў Беверлі-Хілз" – 14.00, 15.50, 19.40, 21.30. Інф.-музычная праграма – 22.00.

"КАСТРЫЧНІК":"Пацукі, ці Начная мафія" – 14.30, 17.40. "Прыдуркі ў Беверлі-Хілз" – 16.00, 19.10, 21.00. "Макс-шоу" – 21.30.

"АЎРОРА":"Тысячагоддзе" (д) – 13.30. "Далёкая краіна" (2 с.) – 14.00, 20.40. "Недатыкальныя"*** – 16.30, 18.40. "Прыватны курорт"** – 15.30, 19.10. "Шэльма ў чорным"*** – 17.20, 21.00.

"БЯРЭСЦЕ":"Калі б я быў капітанам" (бяспл.сеанс) – 11.30. "Далёкая краіна" (2 с.) – 13.00, 17.00, 21.00. "Бай-бай, бэбі"*** – 15.30, 19.30. "Жыкіны мемуары"*** – 12.00, 16.00, 20.00, 21.30. "Горкі месяц" (2 с.)*** – 13.30, 17.30.

"ВІЛЬНЮС":"Далёкая краіна" (2 с.) – 16.10, 19.45. "Шэльма ў чорным"*** – 11.40, 14.30, 22.00 (н). "Кат з Кабабланкі" (прыгодніцкі фільм) – 13.20, 18.30. Інф.-пацяшальная праграма – 20.30.

"ДРУЖБА":"Глушыцель" (баявік, ЗША)** – 14.00, 18.30. "Кат з Кабабланкі" – 15.30, 20.00. "Народжаны забіваць"*** – 17.00, 21.30.

"ПАРТЫЗАН":"Смяротны заклад"*** – 15.40, 19.00, 20.40. "Фенікс-воін" – 14.00, 17.20.

"ПЕРАМОГА":"Бай-бай, бэбі"*** – 13.00, 14.40, 16.20. "Далёкая краіна" (2 с.) – 18.00, 20.20.

"САЛЮТ":"Смяротны заклад"*** – 12.00, 15.20, 18.40, 22.00 (н). "Ноч выючага звера"** – 13.40, 17.00, 20.20.

"СУЧАСНІК":"Я абяцала, я пайду..." – 14.30 (л). "Шалёныя ночы Клеапатры"**** – 16.00, 17.40, 19.20, 21.00.

"БЕЛАРУСЬ":"Прынц з Нью-Йорка" – 10.40, 14.10, 18.00, 21.30. "Запрашаем у паўналецце" – 10.30, 14.00, 17.20, 21.10. "Універсальны салдат" – 12.10, 15.40. "Самаволка"** – 12.20, 19.40. "На грэбені хвалі" – 15.50, 19.00.

"КІЕЎ":"Я аб'яўляю вам вайну" – 15.00. "Парыжскія свавольніцы" (Францыя)*** – 16.40, 18.20. "Калігула" (2 с.)**** – 20.00.

"КАМСАМОЛЕЦ":"Галошы шчасця" (д) – 10.30. "Пятая малпа" – 13.30, 18.10. "Народжаны забіваць"*** – 12.00, 15.10, 16.40, 19.50, 21.20. "Брудная бялізна" – 15.00, 16.30, 20.10, 21.30. Зала індыйскага фільма: "Маюры" (2 с.) – 18.00.

"МІР":"Народжаны забіваць"*** – 14.00, 18.00, 20.00. "Дэтэктыў Кід" – 11.00, 15.00, 17.00. "Начны клуб"*** – 13.00, 19.00, 20.40. "Жыкіна дынастыя"*** – 12.00, 16.00. Відэазала: "Прамыя ўлікі" (баявік, ЗША) – 15.30, 17.30, 19.30.

"ПІЯНЕР":"Наследніца Нікі" (д) – 10.30. "Сакрэтны загад Імператара" (д) – 13.40. "Прынц з Нью-Йорка" – 12.00, 17.10, 20.40. "Па краі бездані" – 15.20, 18.50.

"РАКЕТА":"Кібарг-паліцэйскі"** – 16.10, 19.40. "Небяспечная гульня"**** – 18.00, 21.20.

"РАДЗІМА":"Кібарг-паліцэйскі"** (фантаст.баявік, ЗША) – 14.00, 17.20, 20.40. "Прынц з Нью-Йорка" (рамантычная камедыя, ЗША) – 15.40, 19.00.

"ЦЭНТРАЛЬНЫ":"Народжаны забіваць"*** – 13.10, 16.20, 19.30. "Тыдзень старшакласнікаў"** – 17.50, 21.00. "Начныя ястрабы"*** – 11.30, 14.40.

ХАТНІ ЭКРАН

■ 16, аўторак

Беларускае тэлебачанне

8.00. Раніца рэспублікі.
8.10. Эканамікст.
8.20. Пад купалам Сусвету.
8.30. Надвор'е.
8.40. Пяць хвілін на жарты.
* 8.45. "Чарапашкі ніндзя".
9.10. ABC-клуб.
9.25. Праспект.
9.55. Сустрэча з кампазітарам Р.Гладковым.
◆10.25. "Паласа Сімарана". Фільм 3-ці.
11.40. Дзелавы веснік.
◆11.55. "Час для роздумаў".
13.00. "Еўропа сёння".
◆13.30. "Жыццё па ліміту".
14.50. Літаратурна-музычная кампазіцыя.
16.00. Адпачынак у "Даманава".
16.30. "Нов і К"–топ-10.
17.30. Навіны.
* 17.40. "Урок музыкі" і інш.
18.00. Эканамікст.
18.10. Абласныя навіны (Віцебск).
18.25. Навіны Бі-бі-сі.
19.00. Мост.
19.30. Расказвае жыхарка партызанскай зоны Ушацкага раёна Марыя Рыгораўна Трафімава.
19.55. Праблема сёння – імянныя прыватызацыйныя чэкі.
* 20.10. "Ліса".
20.25. Пяць хвілін на жарты.
20.30. Кантакт.
20.35. Калыханка.
21.00. Панарама.
◆21.35. "Маё каханне, мой смутак".
22.35. Пад купалам Сусвету.
22.45. НІКа.
23.00. Гран-пры "Віцебск-94".
23.30. Надвор'е.

Канал "Астанкіна"

7.00, 10.00, 15.00, 17.00, 20.00, 22.55. Навіны.
8.00. Агляд рынку нерухомасці.
8.15. Паглядзі, паслухай...
◆8.40. "Дзікая ружа".
* 9.35. "Дзень добры, цёця Ліса!"
9.45. Справа.
* 15.25. "Вайна гобатаў".
15.50. "Паміж намі, дзяўчынкамі..."
16.05. Рок-урок.
16.40. За кулісамі. Пенсіі, якіх не хапае.
17.25. Дакументы і лёсы.
17.40. Знак пытання.
17.50, 20.35. Надвор'е.
18.00. Гадзіна пік.
◆18.25. "Дзікая ружа".
18.50. Тэма.
19.40. Добрай ночы, малышы!
20.45. З першых рук.
◆21.00. "Сабакі" (Францыя).
23.05. Тэлешоу "50х50".

Канал "Расія"

6.00, 11.00, 15.00, 19.00, 22.00. Весткі.
7.00. Час дзелавых людзей.
7.30. Міні-бенефіс Усевалада Ларыёнава.
8.00. Навіны Эй-бі-сі.
8.25. Ранішні канцэрт.
8.45. Без рэтушы.
9.40. Тэлегазета.
9.45. "Любая Саюза Лідзія Смірнова".
10.35. Кліп-антракт. А.Новікаў.
10.40. Сялянскае пытанне.
15.20. "Ад трох да сямі". 1-я частка.
15.50. Там-там навіны.
16.05. Ваенны кур'ер.
16.20. "Як жывеш, Уфа?"
16.50. Фільм-прэм'ер.
17.05. Гаспадар.
17.40. Свята кожны дзень.
17.50. Рускія ў Турцыі.
18.10. L-клуб.
19.25. Падрабязнасці.
19.35. Я – лідэр.
◆20.05. "Неба над Берлінам" (Заходні Берлін–Францыя). 1-я серыя.
22.20. Аўтаімгненне.
22.25. Зоркі гавораць.
22.30. Спартыўная карусель.
◆22.35. "Неба над Берлінам". 2-я серыя.

Санкт-Пецярбург

12.00, 14.30, 18.30, 21.45. Інфарм ТБ.
12.10. Чароўная лінія.
12.25. "Нямецкая хваля".
13.00. Хуткая дапамога.
◆13.30. "Каміла, ці Нераскрытыя тайны".
14.15. Тэлемагазін.
* 14.20. "Пра маленькую дзяўчынку і аўтамабіль".
◆14.45. "Трактарысты-2".
* 15.15. "Прыгоды капітана Урунгеля".
17.10. Пісьмы з Яраслаўля.
17.40. Ваша права.
* 18.10. "Зялёная казка".
* 18.55. "Прытча аб рамонках".
◆19.05. "Каміла, ці Нераскрытыя тайны".
◆19.50. "Запіскі вар'ята".
20.45. Тэлеслужба бяспекі.
20.55. Аранж-ТБ. "Страказа".
21.25. Тэлемагазін.
21.30. Будні.
22.00. Спорт, спорт, спорт...
22.10. Ваш стыль.
◆22.20. "Сабака Баскервіляў". 2-я серыя.

8-ы канал

◆18.00. "Карусель".
18.25. Студыя "ІНТЭКС": "Навіны".
* 18.40. "Вальтрон".
◆19.05. "Лабірынт правасуддзя".
* 19.55. Мультфільм.
◆20.30. "Марэна Клара".
21.20. БАНТ. Рэпартаж.
21.30. Шанц-прыз.
◆21.45. На экране фантастыка.

Канал НТВ

* 17.00. Мультфільм.
17.30. "Энцыклапедыя цудаў, ці Вы жадалі пра гэта даведацца".
18.00, 21.00. Сёння.
18.35. Спартыўны калейдаскоп.
◆19.15. "Рыф-раф".
◆21.35. "Інспектар крымінальнай паліцыі".
22.30. "Часінка".
22.55. "Матадор" Канстанціна Эрнста.

■ 17, серада

Беларускае тэлебачанне

8.00. Раніца рэспублікі.
8.10. Пад купалам Сусвету.
8.20. Надвор'е.
8.30. Пяць хвілін на жарты.
8.35. Іскрыся, мая аперэта.
◆9.05. "Маё каханне, мой смутак".
10.05. Аэробіка.
10.35. "Што на свеце пачуваецца..."
11.35. Сустрэча з Героямі Сацыялістычнай Працы калгаса "Аснежыцкі" Пінскага раёна.
12.05. Роднае слова. Тэлечасопіс.
12.35. Відзьма-нявідзьма.
◆13.35. "Новыя прыгоды Янкі пры двары караля Артура". 1-я і 2-я серыі.
16.10. Кінаканцэрт.
17.00. "Пра бурага мядзведзя". Тэл.д/ф.
17.30. Навіны.
* 17.40. "Калі ласка!" і інш.
18.10. Абласныя навіны (Гомель).
18.25. Навіны Бі-бі-сі.
19.00. "Крок". "Карамболь".
19.30. Дзелавы партнёр.
20.00. Расказ аб паслядоўніках Парфірыя Іванова.
20.25. Пяць хвілін на жарты.
20.30. Кантакт.
20.35. Калыханка.
21.00. Панарама.
◆21.35. "Маё каханне, мой смутак".
22.35. Сустрэча з тэатрам "Маскі шоу".
23.50. НІКа.
23.45. Пад купалам Сусвету.
23.55. Надвор'е.

Канал "Астанкіна"

7.00, 10.00, 15.00, 17.00, 20.00, 23.10. Навіны.
8.00. Расійскі дайджэст.
* 8.15. "Снегапад з халадзільніка".
◆8.30. "Дзікая ружа".
8.55. Клуб падарожнікаў.
9.45. Дзелавы веснік.
* 15.25. "Вайна гобатаў".
15.50. На балі ў Папялушкі.
* 16.05. "Лятаючы дом".
16.40. Кампанія "Мір".
17.25. Свет сёння.
17.40. Тэхнадром.
17.50, 20.35. Надвор'е.
18.00. Гадзіна пік.
◆18.25. "Дзікая ружа".
18.50. Кінапанарама.
19.40. Добрай ночы, малышы!
20.45. Маналог.
◆21.00. "Пасвячэнне ў любоў".
22.20. Футбол. Таварыская сустрэча. Зборная Аўстрыі – зборная Расіі.

Канал "Расія"

6.00, 11.00, 15.00, 19.00, 22.00. Весткі.
7.00. Час дзелавых людзей.
7.30. Добрай раніцы. "Снеданне для чэмпіёнаў".
8.00. Навіны Эй-бі-сі.
8.30. Ранішні канцэрт.
◆8.45. "Санта-Барбара".
9.35. Тэлегазета.
9.40. Студыя "Рост".
9.55. Пілігрым.
10.40. Сялянскае пытанне.
15.20. "Ад трох да сямі". 2-я частка.
15.50. Там-там навіны.
16.05. Далёкі Усход.
16.50. М-трэст.
17.05. "Падарожжа ў Біблію".
17.35. З залы Вярхоўнага суда РФ.
17.50. Свята кожны дзень.
18.05. Данское казацтва.
19.25. Падрабязнасці.
◆19.35. "Санта-Барбара".
20.25. Сам сабе рэжысёр.
21.00. Зона песні.
* 21.45. "Нараджэнне Эрота".
22.20. Аўтаімгненне.
22.25. Зоркі гавораць.
22.30. Спартыўная карусель.
22.35. Экзотыка.

Санкт-Пецярбург

12.00, 14.30, 18.30, 21.45. Інфарм ТБ.
12.10. Чароўная лінія.
12.25. "Нямецкая хваля".
13.00. Хуткая дапамога.
◆13.30. "Каміла, ці Нераскрытыя тайны".
14.15. Тэлемагазін.
* 14.20. "Бач ты, масленіца".
◆14.45. "Салярыс". 1-я і 2-я серыі.
17.30. Урок нямецкай мовы.
17.45. Спявае М.Кандрацюк.
* 18.10. "Добрая казка".
* 18.55. "Гэта што яшчэ такое".
◆19.05. "Каміла, ці Нераскрытыя тайны".
19.50. "Брава, артыст!" Выконвае З.Шарко.
20.05. Блеф-клуб.
20.45. Тэлеслужба бяспекі.
20.55. "Як здраджваюць Расіі". Вядучы – В.Праўдзюк.
21.20. Тэлемагазін.
21.25. Будні.
22.00. Спорт, спорт, спорт...
22.10. Ваш стыль.
◆22.20. "Цені знікаюць апоўдні". 4-я серыя.

8-ы канал

◆18.00. "Карусель".
* 18.25. "Вальтрон".
◆18.50. "Хіл Стрыт Блюз".
* 19.40. Мультфільм.
◆20.10. "Марэна Клара".
21.00. Шанц-прыз.
21.30. Гарадскі гадзіннік.
◆21.55. Дэтэктыў... Баявік...

Канал НТВ

* 17.00. Мультфільм.
17.30. "Энцыклапедыя цудаў, ці Вы жадалі пра гэта даведацца".
18.00 і 21.00. Сёння.
* 18.35. "Дванаццатая ноч".
◆19.10. "Смутак Веранікі Фос".
◆21.35. "Інспектар крымінальнай паліцыі".
22.30. "Часінка".
22.55. "Кафэ "Абломаў".

Каб зэканоміць ваш час:
◆ мастацкія фільмы
* мультфільмы

НАДВОР'Е

Сёння днём па рэспубліцы чакаецца халаднаватае з кароткачасовымі ападкамі надвор'е. Тэмпература паветра ў Віцебску, Магілёве, Мінску — +15—+17°, Гродна, Гомелі — +16—+18°, Брэсце — +17—+19°. У наступныя двое сутак чакаецца надвор'е пераважна без ападкаў, толькі 18-га днём па паўднёваму захаду пройдуць невялікія дажджы. Тэмпература паветра ўначы — +5—+10°, 18-га — па паўднёваму захаду —+8—+13°, днём — +18—+23°.

Валянціна СКРЭБЕЦ, інжынер-сіноптык Белгідрамета.

Дзяжурны рэдактар Сяргей БАЛЦЭВІЧ — Стыльрэдактар Валянціна СКАРЫНКІНА

Заснавальнікі: ЦК СМБ, калектыў рэдакцыі газеты "Чырвоная змена".
Выдавец: газетна-выдавецкае закрытае акцыянернае таварыства "Маладняк", 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.
Газета ўзнагароджана ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга. Набрана і звярстана ў наборна-выдавецкім бюро "ЧЗ".
Друкарня выдавецтва "Беларускі Дом друку", 220013, г.Мінск, пр. Ф. Скарыны, 79.
Выходзіць у аўторак, чацвер і суботу.

Аўтары надрукаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць прыведзеных фактаў. Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы ў парадку абмеркавання, не падзяляючы пункту гледжання аўтара.

Час падпісання ў друк: па графіку – 19.20, падпісана – 19.20.

М. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Індэкс 63129. Тыраж 45 000. Зак. 89.

АДРАС РЭДАКЦЫІ: 220013 г.МІНСК, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмная – 68-26-27; намеснікі галоўнага рэдактара – 32-12-82, 68-29-45; сакратарыят – 68-29-28; аддзел палітыкі – 68-25-55; аддзел эканомікі і сацыяльных праблем – 68-28-52; аддзел культуры і гістарычнай спадчыны – 68-29-56; аддзел маральна-этычнага выхавання – 68-25-93; аддзел пісьмаў і вывучэння грамадскай думкі – 68-28-32; аддзел студэнцкай і школьнай моладзі – 68-25-93 аддзел інфармацыі, аглядальнікі – 68-29-26; аддзел ілюстрацыі – 68-27-74, 68-25-41; ул. кар. па Брэсцкай вобл. – (01622) 5-57-57, ул. кар. па Віцебскай вобл. – (02132) 2-36-37.
РЭКЛАМНАЯ СЛУЖБА – тэл.68-27-21, 68-29-45. Факс: 32-21-03.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ:
Сяргей БАЛЦЭВІЧ (адказны сакратар), Валянцін БАРЫСЕВІЧ, Валерый ВАРАНЕЦКІ, Валерый ІВАНОЎ, Мікалай ЛАРКОВІЧ, Віктар ЛЮКОВІЧ, Алесь МАСАРЭНКА, Станіслаў НІЧЫПАРОВІЧ, Аляксандр САЛАМАХА (першы нам.галоўнага рэдактара), Павел СІМАНАЎ (нам.галоўнага рэдактара, дырэктар агенцтва "ЧЗ-інфарм"), Алег СЛУКА, Наталля СТРАЛКОВА, Кузьма ШАПЛЫКА, Вольга ШАЎКО, Майя ШЭНДРЫК.

Галоўны рэдактар Уладзімір БЕЛЬСКІ